

**ГОДИШЕН
ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА**

И

**КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
НА ИНТЕРКОМ ГРУП И ПРИТЕЖАВАНИТЕ ОТ НЕГО
ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА
(ГРУПА ИНТЕРКОМ ГРУП)
КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 2018 ГОДИНА**

Съдържание:

<i>Годишен доклад за дейността.....</i>	<i>3 стр.</i>
<i>Консолидиран финансов отчет към 31.12.2018 година.....</i>	<i>8 стр.</i>
<i>Бележки към финансовия отчет.....</i>	<i>13 стр.</i>

ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА

Настоящият доклад е изготвен съгласно чл. 247 от Търговския закон и чл. 44 от Закона за счетоводството.

Докладът обхваща дейността на Групата през 2018 година и очакваното развитие през следващите периоди.

I. Общ преглед на дейността на Група «Интерком Груп» през 2018 година.

1. Постигнати финансови резултати на Групата за финансовата година, обхващаща периода 01.01.2018-31.12.2018 г.

Върху размера на нетните приходи от продажби на Групата най-голямо влияние имат приходите от продажба на стоки. Приходите от продажби на стоки заемат 82% от нетните приходи от продажби. Те са нарастнали спрямо 2017. със 26 718 хил.лв., което представлява ръст от 17 %.

През 2018 г. Групата е реализирала счетоводен финансов резултат печалба в размер на 3604 хил. лева.

2. Основни финансови показатели за 2018 година:

ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЛИ, ХАРАКТЕРИЗИРАЩИ ДЕЙНОСТТА НА ГРУПАТА

Показатели	2018 г.	2017 г.
Приходи от обичайната дейност - хил.лв.	184 074	157 356
Печалба от основна дейност преди данъци - хил.лв.	3 604	5 388
Собствен капитал - хил.лв.	65 289	63 050

Основни показатели на стопанската среда

Показатели	2018 г.	2017 г.
БВП в млн.лв.	107 987	101 043
Инфлация в края на годината /ХИПЦ/	2,3%	1,8%
Кредитен рейтинг на Р България по Standard&Poors	BBB-	BB+
Кредитен рейтинг на Р България по Moody's	Baa2	Baa2
Кредитен рейтинг на Р България по Fich	BBB	BBB-

Групата е изложена на лихвен риск, тъй като получените заеми са с променлив лихвен процент, договорен като базисна лихва, завишена с определена надбавка. През 2018 и 2017 година заемите с променливи лихвени проценти са деноминирани в български лева и евро.

Ръководството на Групата извършва постоянен мониторинг и анализ на основните си лихвени експозиции като разработва различни сценарии за оптимизиране чрез рефинансиране, подновяване на съществуващи заеми, и изчислява влиянието на промяната на лихвения процент в определен диапазон върху финансовия резултат.

Групата предоставя стоки и услуги, чиито цени се преразглеждат редовно и се актуализират спрямо промените на пазара.

Кредитният риск е рискът едната страна по финансовия инструмент да не успее да изпълни задължението си и по този начин да причини загуба на другата. Финансовите активи, които потенциално излагат Групата на кредитен риск, са предимно вземания по продажби и предоставени лихвени заеми. Групата е изложена на кредитен риск в случай, че клиентите не изплатят своите задължения. Политиката на Групата в тази област е насочена към извършване на продажби на стоки и услуги на клиенти с подходяща кредитна репутация, както и застраховка на вземанията при съответните застрахователи. Кредитното качество на клиентите се оценява като се вземат предвид финансово състояние, минал опит и други фактори. Въведени са кредитни лимити, спазването на които се наблюдава регулярно. Продажбите към клиенти на дребно се уреждат предимно в брой или чрез използване на кредитни и дебитни карти (това се отнася главно за туристическия бизнес сегмент в дейността на Групата).

Кредитният риск на паричните средства по банкови сметки е минимален, тъй като Групата работи само с банки с висок кредитен рейтинг.

Ликвидният риск е рискът Групата да не може да изпълни финансовите си задължения, тогава когато те станат изискуеми. Политиката в тази област е насочена към гарантиране наличието на достатъчно ликвидни средства, с които да бъдат обслужени задълженията, когато същите станат изискуеми, включително в извънредни и непредвидени ситуации. Целта на Ръководството е да поддържа постоянен баланс между непрекъснатостта и гъвкавостта на финансовите ресурси, чрез използване на различни форми на финансиране. Управлението на ликвидния риск е отговорност на Управителя на дружеството-майка и включва поддържането на достатъчни наличности от парични средства, договаряне на адекватни кредитни линии, изготвяне, анализ и актуализиране на прогнози за паричните потоци.

Поради факта, че преобладаващата част от разплащанията Групата договаря в Български лев и Евро, тя не е изложено на значим валутен риск. Сделките, осъществени в евро, не излагат Групата на валутен риск, тъй като от 1 януари 1999 година българският лев е фиксиран към тази валута.

Групата управлява капитала си така, че да осигури функционирането на всяко едно от дружествата включени в Групата като действащо предприятие, като едновременно с това се стреми да максимизира възвращаемостта за ръководството, чрез оптимизация на съотношението между дълг и капитал (възвращаемостта на инвестирания капитал). Целта на Ръководството е да поддържа доверието на клиентите, доставчиците, персонала, кредиторите и пазара и да гарантира бъдещото развитие на Групата.

Ръководството на Групата определя размера на необходимия капитал пропорционално на нивото на риск, с който се характеризират отделните дейности (проекти, бизнес сегменти). Поддържането и коригирането на капиталовата структура се извършва в тясна връзка с промените в икономическите условия, както и в зависимост от нивото на риск, присъщо на съответните активи (проекти), в които се инвестира. Основните инструменти, които се използват за управление на капиталовата структура са: политика по финансиране със заеман капитал; реинвестиране на реализираната печалба за разширяване дейността на Групата. Всички решения за промени в тази насока се вземат при отчитане на баланса между цената и рисковете, присъщи на различните източници на финансиране.

3. В дейността на Групата няма настъпили съществени събития по смисъла на МСС 10 Събития след балансовата дата (в периода от датата, към която е изготвен отчета до датата на изготвянето му), които да налагат съответните корекции и (или) оповестяване.

II. Капитал на Интерком Груп ООД

През 2018 г. не е извършена промяна на основния капитал на Групата. Към 31.12.2018 г. той възлиза на 50 млн. лева.

III. Прогноза за бъдещото стопанско развитие на Групата

1. Прогноза за търговската политика на Групата:

С оглед на постигнатия резултат през 2018 година, и през отчетната 2019 година се очаква нарастване на приходите от продажби на стоки и услуги. Очакваният ръст е в размер на 10 %. Насочеността на в търговията с метали и стъкло остава към развитието на производствената и търговска политика за задоволяването на близките европейски пазари и запазване на добрите позиции на Групата на пазара на метали и стъкло в страната. Прогнозата на Worldsteel за 2019 и 2020 г. е за ръст в потреблението на стомана, но при по-неблагоприятна среда поради забавянето на световната икономика, несигурността за свободната търговия и политическата ситуация в множество региони. Потреблението на стомана в КНР (като най-голям лидер, производител и потребител на стоманени продукти) остава стабилно най-вече благодарение на държавните стимули, които намалиха икономическото забавяне през 2018 г. Но комбинираният ефект на икономическо ребалансиране и търговско напрежение водят до намаляване на инвестициите и производствената активност. През 2019-2020 г. се очаква държавните мерки в КНР да продължат, с което увеличението на потреблението на стомана ще продължи.

Икономиките на страните от ЕС работят в трудна търговска среда, свързана с несигурност около Брекзит. Очакванията са за слаб ръст на потреблението в големите икономики (особено в по-експортно ориентирани). За 2020 г. се прогнозира подобрение, зависещо от отслабването на търговското напрежение.

Количествените облекчения на ЕЦБ дадоха резултат и през 2017 г. Икономиката на ЕС бележи ръст на БВП от 2,5%, което е най-добро постижение от 2007 г. насам. След относително силен растеж през последните години, БВП на ЕС28 се повишава с 1,9% през 2018, а за 2019 се планира ръст от 1.5%. При тази прогноза Еврофер предвижда видимото (apparent steel consumption) потребление на стомана в ЕС да нарасне с 2,2 % през 2018 год. и 1,1 % през 2019 година, а реалното потребление на стомана респ. 1,5% и 0,9%.

ЕС поставя на фокус кръговата икономика и ефективното използване на вторичните ресурси. Настоящата нестабилна ситуация на световните пазари, включително и при производството търговията с метали е предпоставка за търсене на възможности и намаляване зависимостта от външни доставки. Това е политика и на Европейската комисия, която прилага мерки за защита на засегнатите индустрии, включително и на пазара на метали в общността при внос от трети страни, чрез налагане на антидъмпингови мита и количествени (квотни) защитни мерки, като към 01.01.2018 г. в сила от общо 93 мерки 53 са за стоманата и продуктите от стомана, а 27 бр. са за стоманени продукти с произход КНР. Като следствие на наложените на 23.03.2018 г. от САЩ мита за внос на алуминий и стомана, на 18.07.2018 г. **в ЕС влязоха в сила за 200 дни Защитни мерки (Safeguard measures) валидни за внос от всички трети страни, въвеждайки количествени квоти върху почти всички стоманени продукти.** На 28.03.2019г ЕК оповести, а от 01.04.2019 влязоха в сила окончателните защитни мерки за внос на стоманени продукти. За периода до 30.06.2021г. се обхващат в годишни и тримесечни количествени квоти 28 групи завършени стоманени продукти.

В бизнеса свързан със строителство на жилищни сгради се очаква по-голям ръст на приходите от продажби, свързан със стартиралите строителни обекти, които ще бъдат приключени през 2019 и 2020 година. През 2018 година са предприети мерки за закупуване на допълнителни парцели с цел строителството на нови жилищни сгради.

При запазване в тесни граници (+/-5%) на текущите цени, планираният ръст на продажбите на Групата в количествен аспект е 10% или оборот (приходи от продажби) за 2019 г. от около 200-210 млн лв.

Към края на 2018 година стойността на собствения капитал на Групата възлиза на 65 316 хил. лева. Това обстоятелство дава допълнителна гаранция за намерението на ръководството да продължава приетата линия на утвърждаване на предприятието като едно от водещите в областта на производството и търговията с метали в България и региона.

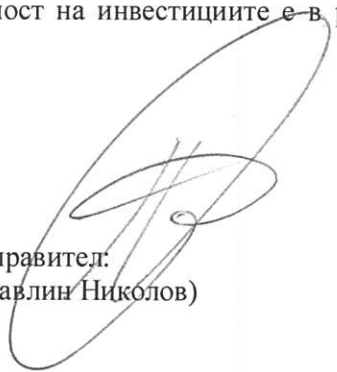
2. Прогнозна финансова информация:

Основната задача на Групата е оптимизирането на разходите за управление, чрез правилното им планиране и развитие на договорните отношения с контрагентите. Необходимо е разходите да се планират въз основа на сключени дългосрочни договори както с контрагентите, така и с персонала, с оглед на либерализацията на пазара на труда.

Групата е в процес на извършване на нови инвестиции, свързани с цифровизация на бизнес процесите: Ъпгрейдване на ERP системата Microsoft Navision, както и обновяване на хардуерните системи. Приблизителната стойност на инвестициите е в размер на около 250 хил.лева.

30 май 2019 година

Управител:
(Павлин Николов)

*Консолидиран финансов отчет на Група Интерком Груп
към 31 декември 2018 година*

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
за годината, приключваща на 31 декември 2018

КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ВСЕОБХВАТНИЯ ДОХОД
за годината, приключваща на 31 декември 2018

	Бележка №	31 декември 2018 хил. лв.	31 декември 2017* хил. лв.
Приходи от договори с клиенти	1	184 074	157 356
Други приходи	2	1 521	1 729
Отчетна стойност на продадени активи		(134 751)	(108 285)
Изменение на запасите от продукция и незавършено производство		6 444	(2 764)
Разходи за материали	3	(19 006)	(19 679)
Разходи за външни услуги		(15 890)	(6 778)
Разходи за персонала		(11 385)	(9 117)
Разходи за амортизация		(3 134)	(3 034)
Разходи за обезценка		(300)	(2 673)
Други разходи		(1 962)	(1 945)
Финансови приходи		165	3 346
Финансови разходи		(1 995)	(2 222)
Печалба (загуба) преди данъци		3 781	5 934
Приход (разход) за данък	4	(177)	(546)
Печалба (загуба) за годината		3 604	5 388
Друг всеобхватен доход			
Печалба от преоценка на имоти, машини и оборудване		-	-
Данък върху дохода свързан с други компоненти на всеобхватния доход		-	-
Друг всеобхватен доход, нетно от данък		-	-
Общо всеобхватен доход за годината	5	3 604	5 388
Нетен резултат за годината, отнасяща се към:			
Притежателите на собствения капитал на Групата - майка		3 364	5 114
Неконтролиращо участие		240	274

Този консолидиран финансов отчет е одобрен от името на Ръководството на Групата на 30 май 2019 г.

Павлин Николов
Управител

Светослав Стоянов
Директор ФСД

Фаня Филипова
Регистриран одитор

*Модифицирано ретроспективно прилагане на МСФО 9 и МСФО 15

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
за годината, приключваща на 31 декември 2018

КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ
към 31 декември 2018 година

	Бележка №	31 декември 2018 хил. лв.	31 декември 2017* хил. лв.
Нетекущи активи			
Имоти, машини и съоръжения	6	60 440	68 515
Нематериални активи		144	181
Инвестиции в асоц. д-ва и малц.участия		1 782	1 463
Други дългосрочни инвестиции		5 338	5 489
Положителна репутация	7	1 110	1 110
Отсрочени данъчни активи		176	225
Общо нетекущи активи		68 990	76 983
Текущи активи			
Материални запаси	8	59 106	44 318
Търговски и други вземания	9	21 274	26 214
Активи по договори с клиенти	10	5 256	3 552
Нетекущи активи държани за продажба	11	666	933
Парични средства		1 623	1 198
Общо текущи активи		87 925	76 215
Общо активи		156 915	153 198

*Модифицирано ретроспективно прилагане на МСФО 9 и МСФО 15

Фаня Филипова
одиторски доклад
от 30.05.2019г.

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
за годината, приключваща на 31 декември 2018
ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ
към 31 декември 2018 година (продължение)

	Бележка №	31 декември 2018 хил. лв.	31 декември 2017* хил. лв.
Собствен капитал			
Основен капитал		50 000	50 000
Преоценъчен резерв	12	1 283	1 283
Резерви		1 146	709
Финансирания		93	115
Натрупана печалба (загуба)	13	11 358	9 746
Неконтролиращо участие (вкл. дял в тек. резултат)		1 436	1 197
Общо собствен капитал		65 316	63 050
Нетекущи пасиви			
Задължения по лихвени заеми		6 799	10 499
Други нетекущи задължения		-	2 415
Задължения по финансов лизинг		805	1 171
Отсрочени данъчни пасиви		1 404	2 043
Общо нетекущи пасиви		9 008	16 128
Текущи пасиви			
Търговски и други задължения	14	33 417	38 064
Пасиви по договори с клиенти	15	11 386	6 016
Задължения по лихвени заеми		36 673	28 769
Задължения по финансов лизинг		430	462
Дължими данъци		685	709
Общо текущи пасиви		82 591	74 020
Общо пасиви		91 599	90 148
Общо собствен капитал и пасиви		156 915	153 198

Този консолидиран финансов отчет е одобрен от името на Ръководството на Групата на 30 май 2019 г.

Павлин Николов
Управител

Светослав Стоянов
Директор ФСД

Фаня Филипова
Регистриран одитор

Св. Стоянов
Директор ФСД
30.05.2019г.

*Модифицирано ретроспективно прилагане на МСФО 9 и МСФО 15

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
за годината, приключваща на 31 декември 2018

КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ИЗМЕНЕНИЯТА В КАПИТАЛА
за годината, приключваща на 31 декември 2018

	Основен капитал	Резерви и фин-я	Неконтр. участие	Натр. печалба (загуба)	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Салдо на 1 януари 2017 година	20 000	1 863	927	35 330	58 120
Текущ финансов резултат	-	-	274	5 114	5 388
Увеличение на капитала на Групата майка	30 000			(30 000)	-
Други изменения в СК		244	(4)	(698)	(458)
Салдо на 31 декември 2017 година	50 000	2 107	1 197	9 746	63 050
Ефекти от прилагане на МСФО 9 към 01.01.2018 г. * Бележка 16	-	-	-	(1 325)	(1 325)
Текущ финансов резултат	-	-	240	3 364	3 604
Други изменения в СК Бележка 16		415	(1)	(427)	(13)
Салдо на 31 декември 2018 година	50 000	2 522	1 436	11 358	65 316

Този консолидиран финансов отчет е одобрен от името на Ръководството на Групата на 30 май 2019 г.

Павлин Николов
Управител

Светослав Стоянов
Директор ФСД

Фаня Филипова
Регистриран одитор

Св. одиторски доклад
от 30.05.2019г.

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

за годината, приключваща на 31 декември 2018

КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ

за годината, приключваща на 31 декември 2018

	31 декември 2018 ХИЛ. ЛВ.	31 декември 2017 ХИЛ. ЛВ.
Парични потоци от основната дейност		
Постъпления от контрагенти	209 711	176 148
Плащания към контрагенти	(184 560)	(152 864)
Други постъпления от основната дейност	5 613	3 909
Други плащания от основната дейност, в т.ч. ДДС	(24 194)	(16 336)
Плащания, свързани с персонала	(11 500)	(9 302)
Парични потоци от основната дейност	(4 930)	1 555
Възстановени (платени) данъци върху доходите	(673)	(122)
Нетни парични потоци от основната дейност	(5 603)	1 433
Парични потоци от инвестиционната дейност		
Плащания за придобиване на инвестиции	(1 690)	(2 071)
Постъпления от продажба на инвестиции	5 872	275
Нетни парични потоци от инвестиционната дейност	4 182	(1 796)
Парични потоци от финансовата дейност		
Получени лихвени заеми	101 292	106 453
Изплатени лихвени заеми	(97 786)	(103 329)
Изплатени лихви, такси и комисионни	(1 664)	(3 070)
Постъпления от лихви и други	4	9
Нетни парични потоци от финансовата дейност	1 846	63
Нетно увеличение (намаление) на паричните средства през годината	425	(300)
Парични средства в началото на годината	1 198	1 498
Парични средства в края на годината	1 623	1 198

Този консолидиран финансов отчет е одобрен от името на Ръководството на Групата на 30 май 2019 г.

Павлин Николов
Управител

Светослав Стоянов
Директор ФСД

Фаня Филипова
Регистриран одитор

Одобрено
30.05.2019г.

Бележки**към финансовия отчет към 31 декември 2018 година****1. Правен статут**

Групата (Дружество-майка) е регистрирано в Търговски регистър при Агенция по вписванията в гр. Варна. Адресът на регистрация и адресът на управление на Групата е гр. Варна, Западна промишлена зона, ул. Инж. Павлин Николов № 11. Съдружници в Групата са Павлин Иванов Николов – притежаващ 67 % от капитала и Светослав Марчев Миладинов – притежаващ 33 % от капитала.

Дъщерните му дружества, участващи в консолидирания годишен финансов отчет са както следва: Явор АД, Интерком Профил ЕООД, Мегапрофил ИГ ЕООД, Интерком Шипинг ЕООД, Интертрейд компани ООД, Интерком Ресурс ЕООД, Интерком Ойл Варна ЕООД, Интерком глас ЕООД, Метал Трейд България ЕООД, Българска Черноморска Стомана ЕАД, Интерком спед ООД, Интерком Груп Младост Инвест ЕООД, Младост Проджект ЕООД (чрез Явор АД) и Винаща Проджект ЕООД (чрез Явор АД).

Деятелността на Групата е вътрешно и външно – търговска дейност, производство на стоки за широко потребление, представителство, посредничество и агентство на български и чуждестранни физически и юридически лица в страната и чужбина, бартерни и реекспортни сделки, както и търговски консултации във връзка с осъществяването на горните дейности.

Основан предмет на дейност е продажбата на метали /тръби, ламарина, профили и др./, стъкло, производство и продажба на метални изделия /арматурни заготовки, монтажни елементи, нарязване по дължина и ширина на ламарина и др.п./, транспорт в страната и международен транспорт и спедиция, управление на активи, туристическа дейност, строителство на сгради и други.

Деятелностите се извършват както следва: Централно управление в град Варна и складови бази в гр. Русе, гр. Пловдив, гр. София, гр. Елин Пелин, гр. Плевен, гр. Хасково и гр. Бургас. Деятелността на дъщерните дружества е в сферата на вътрешния и международен транспорт и спедиция, управление на активи, строителство на сгради и други.

Консолидираният финансов отчет е одобрен за издаване от ръководството на Групата на 30 май 2019 година.

2. База за изготвяне на финансовия отчет и счетоводни принципи**2.1. Общи положения**

Консолидираният финансов отчет на Групата е изготвен в съответствие с всички Международни стандарти за финансови отчети (МСФО), които се състоят от: стандарти за финансови отчети и от тълкувания на Комитета за разяснения на МСФО (КРМСФО), одобрени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС), и Международните счетоводни стандарти и тълкуванията на Постоянния комитет за разясняване (ПКР), одобрени от Комитета по Международни счетоводни стандарти (КМСС), които ефективно са в сила от 1 януари 2018 г., и които са приети от Комисията на Европейския съюз.

За текущата финансова година Групата е приела всички нови и/или ревизирани стандарти и тълкувания, издадени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС) и респ. от Комитета за разяснения на МСФО, които са били уместни за нейната дейност.

От възприемането на тези стандарти и/или тълкувания, в сила за годишни периоди започващи на 1 януари 2018г., са настъпили промени в счетоводната политика на Групата,

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ*за годината, приключваща на 31 декември 2018*

свързана с търговски вземания и предоставени заеми, подробно оповестени в бележка 16.

Промените са продиктувани от прилагането на:

✓ МСФО 9 Финансови инструменти (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г., приет от ЕК). Този стандарт е нов стандарт за финансовите инструменти. Крайното му предназначение е да замести изцяло МСС 39. Проектът на разработване на новия стандарт е преминал през три фази и е покрил следния обхват от основните методологически въпроси:

1. Класификация и оценяване на финансовите активи и пасиви – с първите издания той подменя тези части на МСС 39, които се отнасят за класификацията и оценката на финансовите инструменти. Той установява нови принципи, правила и критерии за класификация и подход за оценка, вкл. хибридните договори, като запазва почти изцяло правилата на МСС 39 за признаване и отписване на финансовите активи и пасиви. МСФО 9 въвежда изискване класификацията на финансовите активи да бъде правена на база бизнес модела на предприятието за тяхното управление и на характеристиките на договорените парични потоци на съответните активи. На тази основа се определят двете основни категории последващи оценки – по амортизирана и по справедлива стойност. Новите правила довеждат до промени основно в отчитането на финансови активи от типа на дългови инструменти и на финансови пасиви, приети за отчитане по справедлива стойност през текущите печалби и загуби (за кредитния риск). Особеност при класификацията и на оценъчния модел за финансовите активи по справедлива стойност е категорията „с последваща оценка по справедлива стойност през другия всеобхватен доход“, в която могат да попаднат при наличието на определени условия някои дългови и капиталови инструменти.

2. Счетоводно отчитане на хеджирането – в стандарта е включена нова глава, с която се въвежда нов по-облекчен подход и респ. модел за счетоводно отчитане на хеджирането, който позволява последователно и цялостно отразяване на всички финансови и нефинансови рискови експозиции, обект на операции по икономическо хеджиране, и от друга – по-добро представяне на дейностите по управление на риска във финансовите отчети, особено на връзката им с хеджиращите сделки и на обхвата и вида документация, която да се използва. Също така са подобрени изискванията към структурата, съдържанието и подхода на представяне на оповестяванията по хеджирането. Допълнително, въведена е опцията отчитането на промените в справедливата стойност на финансови пасиви, оценявани по справедлива стойност през печалбата или загубата, но в частта, дължаща се на промени в качеството на собствената кредитоспособност (собствен кредитен риск) на Групата, този ефект да се представя в другия всеобхватен доход вместо в печалбата или загубата.

3. Методология на определяне на обезценката – промяната е кардинална и въвежда приложението на концепцията и подхода на „очаквана загуба“. Съгласно този подход всички очаквани загуби на един финансов актив по амортизирана стойност се признават по-рано, като се прилага обичайно модела на трите етапи, в зависимост от промяната на кредитното му качество, а не само при изкрystalизирането на събитие за неизпълнение, както е в сегашния модел по МСС 39. Трите етапа са: а) при първоначалното признаване на финансовия актив – обезценка за 12-месечен период, б) при завишен кредитен риск - за целия живот на актива; и съответно – в. при настъпването на неизпълнение – на фактическата обезценка. Този модел определя и правилата как да се измерват загубите от обезценка и респ. прилагането на ефективния лихвен процент при признаването на лихвения приход. Обезценката на дългови инструменти, оценявани по справедлива стойност през другия всеобхватен доход, също се определя и измерва като се прилага методологията както при финансовите активи по амортизирана стойност. За търговските вземания, вземанията по лизинг и активите по договори с клиенти стандартът допуска използването на опростен модел за изчисляване на обезценката им, но се запазва и при него концепцията за „очаквани загуби“. Ръководството е направило проучване и е определило, че промените чрез новия стандарт оказват влияние върху счетоводната политика и върху стойностите и класификацията на активите, пасивите, операциите и резултатите на Групата по отношение на: търговски вземания и предоставени заеми. Ефектите от направените от него преизчисления и рекласификации са оповестени допълнително.

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

за годината, приключваща на 31 декември 2018

✓ МСФО 7 (променен) Финансови инструменти: Оповестявания – относно облекчението за преизчислението на сравнителни периоди и свързаните с тях оповестявания при прилагането на МСФО 9 (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г., приет от ЕК). Тази промяна е свързана с въвеждане на облекчение относно необходимостта от преизчисление на сравнителните финансови отчети и възможността за предоставяне на модифицирани оповестявания при преминаването от МСС 39 към МСФО 9 към датата на прилагане на стандарта от Групата и дали избира опцията да преизчисли предходни периоди. Ръководството е избрало да приложи модифицирано ретроспективно приложение за първи път на МСФО 9 и да не преизчислява сравнителните данни.

✓ МСФО 15 Приходи по договори с клиенти (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г., приет от ЕК). Този стандарт е изцяло нов стандарт за признаване и оценяване на приходите на предприятията от всички видове браншове. Той въвежда нова концепция и на тази основа цялостен комплекс от нови принципи, правила и подходи за признаването, отчитането и оповестяването на информацията относно вида, сумата, периода и несигурностите във връзка с приходите и паричните потоци, произхождащи от договори с клиенти. Стандартът изцяло подменя действащите до този момент стандарти, свързани с признаването на приходи, основно МСС 18 и МСС 11 и свързаните с тях тълкувания. Водещата концепция на новия стандарт е в създаването на модел от 5 стъпки, чрез който определянето на параметрите и времето на прихода са съизмерими спрямо задължението за изпълнение на всяка от страните по сделката помежду им. Ключовите компоненти са: а) договори с клиенти с търговска същност и оценка на вероятността за събиране на договорените суми от страна на предприятието съгласно условията на дадения договор; б) идентифициране на отделните задължения за изпълнение по договора за стоки или услуги – отграничаемостта им от останалите поети ангажименти по договора, от които клиентът би черпил изгоди; в) определяне на цена на сделката – сумата, която предприятието очаква, че има право да получи срещу прехвърлянето на съответната стока или услуга към клиента – особено внимание се отделя на видовете променливи компоненти в цената, вкл. финансовия компонент, както и на компонента, получаван в натура; г) разпределение на цената на операцията между отделните задължения за изпълнение по договора – обичайно на база индивидуалната продажна цена на всеки компонент (стока/услуга); и д) моментът или периодът на признаване на прихода – при успешното изпълнение на задължение по договора чрез трансфериране на контрола върху обещаната стока или услуга, било то в даден момент или за определен период във времето. Въведени са правила и критерии (а) за идентифициране на задължения за изпълнение на базата на конкретни обещания за доставката на стоки или услуги, (б) за идентифициране дали дружество е принципал или агент при предоставянето на стоки или услуги, и (в) при трансфера на лицензии. Въвеждането на този стандарт обичайно довежда до по-съществени промени: а) при комплексни договори, с обвързани продажби на стоки и услуги – ще е необходимо ясно разграничаване между стоките и услугите на всеки компонент и условие по договора; б) вероятност за промяна на момента на признаване на продажбата; в) увеличаване на оповестяванията; и г) въвеждане на допълнителни правила за признаването на приходи от определен тип договори – лицензии; консигнации; еднократно събирани предварителни такси; гаранции и др. под. Стандартът допуска както пълно ретроспективно приложение, така и модифицирано ретроспективно приложение, от началото на текущия отчетен период (2018 г.), с определени оповестявания за предходните периоди.

За останалите стандарти и тълкувания, посочени по-долу, ръководството е проучило възможния им ефект и е определило, че те не биха имали ефект върху счетоводната политика, респ. активите, пасивите, операциите и резултатите на Групата поради това, че тя не разполага/оперира с такива обекти; или не реализира подобни сделки и трансакции; или поради това, че промените в счетоводните стандарти не налагат промяна в отчетния модел на предприятието:

✓ МСФО 2 (променен) Плащане на базата на акции – Класификация и оценяване на трансакциите базирани на плащания с акции (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г., приет от ЕК). Тези промени уточняват три основни въпроса: (а) третирането на условията и ефектите, свързани с придобиване на безусловни права при оценката и отчитането на сделки с плащане на базата на акции, уреждани с парични средства; (б) подход за класификация на

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ**за годината, приключваща на 31 декември 2018**

споразуменията за плащане на базата на акции с елементи на нетен сетълмент за целите на удържане на личен данък на лицата от самото предприятие (под формата на инструменти на собствения капитал) – въвеждане на изключение от общото правило за постигане на практическо улеснение тези транзакции да се класифицират така, както биха се отчели без опцията за нетен сетълмент; и (в) ново правило за отчитане при модификации на условията на транзакции за плащане на базата на акции, уреждани с парични средства към акции, уреждани чрез издаване на инструменти на собствения капитал.

✓ МСФО 4 (променен) Застрахователни договори (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г., приет от ЕК). Тази промяна е свързана с необходимостта от синхронизиране на отчитането при дружества, които издават застрахователни договори и които попадат и в обхвата на МСФО 9, но преди въвеждането на предстоящия МСФО 17. Тя установява две опции на подход – подход на покриване и подход на временно отсрочване (при определени условия) на МСФО 9. И двете опции са валидни до влизането в сила на новия МСФО 17.

✓ Подобрения в МСФО Цикъл 2014-2016 (м. декември 2016 г.) – подобрения в МСФО1 и МСС 28 (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г., приети от ЕК). Тези подобрения внасят частични промени и редакции в съответните стандарти, основно с цел да премахнат съществуваща непоследователност или неясноти в приложението на правилата и изискванията на отделните стандарти, както и да се внесе по-прецизна терминология на понятия. Основно промените са насочени към следните обекти или операции: а) отменяне на някои изключения за прилагане на МСФО 1 по отношение на МСФО 7, МСС 19 и МСФО 10; и б) изборът на фондове за рисков капитал или други подобни предприятия относно оценката на техните участия в асоциирани или съвместни дружества по справедлива стойност в печалбата или загубата следва да бъде правен на ниво индивидуална инвестиция в асоциирано или съвместно дружество, при първоначалното ѝ признаване (МСС 28).

✓ МСС 40 (променен) – Инвестиционни имоти – относно трансфери на инвестиционни имоти (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г., приет от ЕК). Тази промяна е свързана с предоставяне на допълнително пояснение относно условията и критериите, които допускат трансфер на имоти, вкл. такива в процес на изграждане и/или реконструкция и преустройство, към и от категория „инвестиционни имоти“. Такива трансфери са допустими, само когато са изпълнени или респ. когато вече не са изпълнени критериите и дефиницията за инвестиционни имоти и когато са налице доказателства за смяната в употребата им. Промяна в намеренията или плановете на ръководството не се считат за доказателство за промяна. Промяната може да се прилага перспективно или ретроспективно, при спазването на определените с промяната правила.

✓ КРМСФО 22 – Сделки с чуждестранна валута и авансови плащания (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г., прието от ЕК). Това разяснение се отнася за отчитането на транзакции или части от транзакции в чуждестранна валута при получаването на авансови плащания, преди признаването на самия актив, разход или приход. В тези случаи предприятията отчитат първо немонетарен актив по предплатени суми (предплащания по доставки на активи или услуги) или немонетарно задължение по отсрочени приходи (получени аванси от клиенти по продажби). При получаването на такива авансови плащания в чужда валута датата на транзакцията се използва за определяне на обменния курс, а ако има множество плащания – дата на транзакцията се определя за всяко отделно плащане. След това разяснението уточнява, че при първоначалното признаване на съответния актив, разход или приход, в резултат на транзакция по авансово плащане/получаване или на серията от транзакции от плащания/получаване в чуждестранна валута, датата на транзакцията е датата на първоначалното признаване на немонетарния актив или пасив (при еднократно плащане/получаване) или е датата на всяко плащане/получаване. Това тълкуване може да се прилага с пълна ретроспекция или перспективно, в два варианта: а) от началото на отчетния период, за който то се прилага за първи път; или б) от началото на предходния период преди периода, през който за първи път то се прилага.

Към датата на издаване за одобряване на този финансов отчет са издадени, но не са все още в сила за годишни периоди, започващи на 1 януари 2018 г., няколко нови стандарти и разяснения, както и променени стандарти и разяснения, които не са били приети за по-ранно приложение от Групата.

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ*за годината, приключваща на 31 декември 2018*

От тях ръководството е преценило, че следните биха имали потенциален ефект в бъдеще за промени в счетоводната политика, класификацията и стойностите на отчетни обекти във финансовия отчет на Групата за следващи периоди, а именно:

✓ МСФО 16 Лизинги (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., приет от ЕК). Този стандарт е с изцяло променена концепция. Той въвежда нови принципи за признаване, измерване и представяне на лизинга чрез налагане на нов модел с цел да осигури по-достоверно и адекватно представяне на тези сделки най-вече при лизингополучателя. Стандартът ще замени действащия до този момент стандарт за лизинга – МСС 17. а) При лизингополучателите водещият принцип на новия стандарт е въвеждането на еднотипен модел на счетоводно балансово третиране на лизинга – за всички лизингови договори с реална продължителност от повече от 12 месеца ще се признава актив под формата на „право на ползване“, който ще се амортизира за периода на договора, и респективно, ще се отчита финансов пасив за задължението по тези договори. Това е и съществена промяна спрямо текущата отчетна практика. За краткосрочни или на много ниска цена лизинги се допуска изключение и запазване на досегашната практика; б) При лизингодателите няма да има съществени промени в отчетната практика и те ще продължат да отчитат лизингите аналогично на правилата на стария стандарт МСС 17 – като оперативни и финансови. Доколкото новият стандарт дава по-цялостна концепция, следва да се направи и от тяхна страна един по-подробен анализ на условията на договорите и е възможно и при тях (лизингодателите) да настъпят основания за рекласификация на определени лизингови сделки. Новият стандарт изисква разширяване на оповестяванията. Ръководството е направило проучване и е определило, че промените чрез новия стандарт оказват влияние върху счетоводната политика и върху стойностите и класификацията на активите, пасивите, операциите и резултатите на Групата по отношение на: отношение на част от договорите за оперативен лизинг, по които Групата е лизингополучател. Възможният ефект от въвеждане на МСФО 16 върху стойността на активите, пасивите, разходите и финансовите резултати на дружество все още се уточнява от страна на ръководството.

✓ КРМСФО 23 (променен) Несигурности при третирането на данъци върху дохода (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., прието от ЕК). Това разяснение дава насоки за счетоводното третиране и отчитане на данъците върху дохода по МСС12, когато са налице определени несигурности по данъчното третиране. То не засяга данъци и други държавни вземания и такси, извън МСС12, нито включва специални изисквания относно лихви и други санкции, асоциирани с несигурности по данъци. Разяснението покрива следните въпроси: а) дали предприятието да преценява отделно несигурности по данъчното третиране; б) допусканията, които предприятието прави за проверка и оценка на данъчното третиране от данъчните власти; в) как предприятието определя данъчната печалба или загуба, данъчните бази, неизползваните данъчни загуби, данъчните ставки и неизползваните данъчни кредити; г) как предприятието преценява и третира промените във фактите и обстоятелствата; и д) подходът на предприятието дали ще преценява отделните несигурности на данъчното третиране поотделно или в комбинация с други. Ръководството е в процес на проучване, анализ и оценка на ефектите от промените, които биха оказвали влияние върху счетоводната политика и върху класификацията и представянето на активите и пасивите на Групата.

✓ МСФО 9 (променен) – Финансови инструменти – относно случаи на негативни компенсации при предсрочно погасяване и модификации на финансови пасиви (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., приет от ЕК). Тази промяна покрива два въпроса: а) изменя настоящите изискванията на МСФО 9, като позволява класифицирането на определени финансови активи по амортизирана стойност и преминаването им на теста СПГЛ, независимо от наличието на условия за предсрочно погасяване с негативна компенсация. Негативна компенсация е налице, когато условията по договора позволяват на длъжника да плати предсрочно инструмента преди неговия падеж, и предсрочно платената сума може да е различна от останалите неплатени главница и лихви, но тази негативна компенсация трябва да е разумна и релевантна за ранното прекратяване на договора. Предварителното плащане само по себе си не е достатъчен индикатор запреценка, т.е. е важно е да се прецени спрямо текущо преобладаващия лихвен процент, и спрямо него - сумата на предплащането може да е и в полза на страна, иницирала го. Важно е изчисляването на компенсацията да е последователно като подход и при санкция за по-ранно плащане, и при полза от по-ранно плащане. Също така съответният актив следва да е в категорията „държан за събиране на паричните потоци“

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ**за годината, приключваща на 31 декември 2018**

съгласно бизнес модела на предприятието; б) потвърждава, че когато даден финансов пасив, отчитан по амортизирана стойност, е модифициран без да се отписва, то ефектът от тази модификация трябва да се признае в печалбата или загубата. Ефектът се измерва като разлика между оригиналните договорени парични потоци и тези, след модификацията, дисконтирани по оригиналния ефективен лихвен процент

✓ Подобрения в МСФО Цикъл 2015-2017 (м. декември 2017 г.) – подобрения в МСС 23, МСС 12 и МСФО 3 във връзка с МСФО 11 (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., не са приети от ЕК). Тези подобрения внасят частични промени и редакции в съответните стандарти, основно с цел да премахнат съществуваща непоследователност или неясноти в приложението на правилата и изискванията на отделните стандарти, както и да се внесе по-прецизна терминология на понятия. Основно промените са насочени към следните обекти или операции: а) поясняват, че когато едно предприятие придобива контрол над бизнес, който е съвместна дейност, то следва да преизчисли (преоцени) предишно държаните си дялове в този бизнес при прилагане на МСФО 3. Също така се уточнява, че когато едно предприятие придобие съвместен контрол в бизнес, който е съвместна дейност, то не следва да преизчислява предишно държаните дялове в него при прилагане на МСФО 11; б) поясняват, че всички данъчни последици от данъци върху доходи от дивиденди (т.е. при разпределение на печалбата) следва да се посочат в печалбата или загубата независимо как са възникнали – при прилагането на МСС 12; и в) поясняват, че ако при заеми със специални цели за финансиране на определен квалифициран актив, останат непогасени след като активът стане готов за предвидената употреба или продажба, тези заеми стават част от финансиращите средства с общо предназначение, когато се изчислява нормата за капитализация по реда на МСС 23. Ръководството е в процес на проучване, анализ и оценка на ефектите от промените, които биха оказвали влияние върху счетоводната политика и върху класификацията и представянето на активите и пасивите на Групата.

✓ Промени в Концептуалната рамка за финансово отчитане (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г., не са приети от ЕК). Тези промени включват преработени дефиниции за „актив“ и „пасив“, както и нови насоки за тяхното измерване, отписване, представяне и оповестяване. Промените в Концептуалната рамка са съпроводени с изменения в някои препратки към нея в Международните стандарти за финансово отчитане, в т.ч. МСФО 2, МСФО 3, МСФО 6, МСФО 14, МСС 1, МСС 8, МСС 34, МСС 37, МСС 38, КРМСФО 12, КРМСФО 19, КРМСФО 20, КРМСФО 22 и ПКР 32. Част от препратките насочват към коя версия на Концептуалната рамка следва се отнасят изявленията в посочените стандарти (рамката на КМСС, приета от СМСС през 2001 г., рамката на СМСС от 2010 г. или новата ревизирана рамка от 2018 г.), други изрично посочват, че дефинициите в стандарта не са актуализирани в съответствие с новите изменения в рамката.

✓ МСФО 3 (променен) – Бизнес комбинации (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г., не е приет от ЕК). Тази промяна касае даденото в приложенията към стандарта определение за „бизнес“ и е свързана с трудностите, които придобиващото предприятие среща в преценката дали се придобива бизнес или съвкупност от активи. Изменението цели: а) да изясни, че за да бъде определен като бизнес, придобитият набор от дейности и активи трябва да включва като минимум вложените ресурси и оперативни процеси, които заедно водят до създаването на продукт; б) да се стеснят дефинициите за „бизнес“ и за „продукт“, като се съсредоточат до стоките и услугите, предоставяни на клиента и като се отнеме фокусът върху способността за намаляване на разходите; в) да добави насоки и илюстративни примери, които да помогнат на предприятията в преценката дали е придобит оперативен процес; г) да премахне изискването за оценка за това дали пазарните участници са в състояние да заменят липсващите ресурси и оперативни процеси в придобиваното предприятие, за да продължат да създават продукт, и д) да се добави опцията за т.нар. тест за концентрация, който позволява опростена оценка за това, дали дадена съвкупност от дейности и активи е бизнес, или не.

✓ Промени в МСС 1 Представяне на финансови отчети и МСС 8 Счетоводна политика, промени в приблизителните оценки и грешки (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г. – не са приети от ЕК). Тези промени касаят прецизиране на определението за „същественост“, посочено в двата стандарта. Според тях новото определение за същественост е: „информацията е съществена, ако пропусната, представена неточно или прикрита, би могло в разумна степен да се очаква да повлияе на решенията на основните потребители на финансовите отчети с обща цел, които предоставят финансова информация за дадено отчетно

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ*за годината, приключваща на 31 декември 2018*

предприятие”. Налице са три нови аспекта от определението, които следва да бъдат отбелязани: а) ”прикриване” – настоящото определение се фокусира само върху пропускане и неточно представяне. Заключението на СМСС е, че прикриването на съществена информация може да има същия ефект като пропускане на съществена информация; б) „очакване в разумна степен да се повлияе на решенията на основните потребители” – настоящото определение се отнася до „би могло да повлияе”, което според СМСС може да се приеме, че се изисква твърде много информация, тъй като почти всичко „би могло да повлияе” върху решенията на някои потребители, дори вероятността да е минимална; и в) ”основни потребители” – настоящото определение се отнася само до „потребители”, което според СМСС може да бъде прието твърде широко, т.е. да се вземат предвид всички възможни ползватели на финансовите отчети, когато се решава каква информация да се оповести. Също така, посочват се изрично пет начина за прикриване на съществена информация: а) използване на език за съществен елемент, който е уклончив или неясен; б) информация за съществен елемент, сделка или събитие, която е разпръсната на различни места във финансовите отчети; в) несходни елементи, сделки и събития, по същество, които неподходящо са представени съвкупно; г) сходни елементи, сделки и събития, които неподходящо са представени самостоятелно; и д) съществена информация е скрита чрез несъществена информация до такава степен, че става неясно коя информация е съществена.

Допълнително, за посочените по-долу нови стандарти, променени стандарти и приети тълкувания, които са издадени, но все още не са в сила за годишни периоди започващи на 1 януари 2018 г., ръководството е преценило, че следните не биха имали потенциален ефект за промени в счетоводната политика и класификацията и стойностите на отчетни обекти във финансовите отчети на Групата, а именно:

✓ МСФО 17 Застрахователни договори (в сила за годишни периоди от 01.01.2021 г., не е приет от ЕК). Този стандарт е изцяло нов счетоводен стандарт за всички видове застрахователни договори, вкл. за някои гаранции и финансови инструменти, като обхваща правила за признаване и оценяване, за представяне и оповестяване. Стандартът ще замени действащия до този момент стандарт за застрахователните договори – МСФО 4. Той установява нов цялостен модел за отчитането на застрахователните договори, покриващ всички релевантни счетоводни аспекти. Той не е приложен за дейността на Групата.

✓ МСС 28 (променен) – Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия – относно дългосрочни участия в асоциирани и съвместни предприятия (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г. не е приет от ЕК). Тази промяна уточнява, че предприятието следва да прилага МСФО 9, включително изискванията за обезценка, относно участията в асоциирани или съвместни предприятия, които формират нетната инвестиция с тези дружества, и за които не се прилага отчитането по метода на собствения капитал. Промяна в намеренията или плановите на ръководството не се считат за доказателство за промяна.

✓ МСФО 10 (променен) – Консолидирани финансови отчети и МСС 28 (променен) – Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия – относно продажби или апорт на активи между инвеститор и негови асоциирани или съвместни предприятия (с отложена ефективна дата на влизане в сила, подлежаща на определяне от СМСС). Тези промени са насочени към решаването на счетоводното третиране на продажбите или апортите на активи между инвеститор и негови асоциирани или съвместни предприятия. Те потвърждават, че счетоводното третиране зависи дали продаваните активи или апортираните немонетарни активи, конституират или не по същество „бизнес” по смисъла на МСФОЗ. Ако тези активи като съвкупност не отговарят на определението за „бизнес” инвеститорият признава печалба или загуба до процента, съответстващ на дела на другите несвързани инвеститори в асоциираното или съвместното предприятие. В случаите когато се продават активи или се апортират немонетарни активи, които като съвкупност са „бизнес”, инвеститорият признава изцяло печалбата или загубата от транзакцията. Тези промени ще се прилагат перспективно. СММС отложи началната дата на приложение на тези промени за неопределено време.

✓ МСС 19 (променен) – Доходи на наети лица (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., не е приет от ЕК). Тази промяна уточнява, че в случаи на промени в плановите за дефинирани доходи, съкращаване или уреждане, в определянето на разходите за текущ трудов стаж и разходите за лихви за периода след преоценката, Групата е длъжна да използва заложените в нея предположения. Допълнително са включени изменения в оповестяването на ефекта при промени в плановите за дефинирани доходи, съкращаване или уреждане във връзка

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

за годината, приключваща на 31 декември 2018

с горната граница(тавана) на актив по плана.

Финансовият отчет е изготвен на база историческата цена, с изключение на част от имотите, машини и оборудване, които са представени по справедлива стойност, както и тези активи и пасиви, които са придобити при вливане на дъщерни дружества.

Представянето на финансов отчет съгласно Международните стандарти за финансови отчети изисква ръководството да направи най-добри приблизителни оценки, начисления и разумно обосновани предположения, които оказват ефект върху отчетените стойности на активите и пасивите, на приходите и разходите, и на оповестяването на условни вземания и задължения към датата на отчета. Тези приблизителни оценки, начисления и предположения са основани на информацията, която е налична към датата на финансовия отчет, поради което бъдещите фактически резултати биха могли да бъдат различни от тях (като в условия на финансова криза несигурностите са по-значителни).

2.2. Функционална валута и валута на представяне на финансовия отчет

Функционална валута е валутата на основната икономическа среда, в която едно дружество функционира и в която главно се генерират и изразходват паричните средства. Тя отразява основните сделки, събития и условия, значими за предприятието.

Групата съставя финансов си отчет в националната валута на Република България – български лев, възприет от Групата като функционална валута.

Настоящият финансов отчет е изготвен в хиляди лева.

2.3. Чуждестранна валута

Сделките в чуждестранна валута се вписват първоначално като към сумата на чуждестранната валута се прилага централният курс на Българска Народна Банка (БНБ) към датата на сделката. Курсовите разлики, възникващи при уреждане на валутните парични позиции или при отчитането на тези парични позиции при курсове, различни от този, по който първоначално са били признати, се отчитат в печалбата или загубата за съответния период.

Паричните позиции в чуждестранна валута към 31 декември 2018 и 2017 години са оценени в настоящия финансов отчет по заключителния курс на БНБ. Заключителният курс на българския лев към щатския долар към края на текущия и предходния отчетен период, е както следва:

31 декември 2017:	1 USD = 1.63081 лв.
31 декември 2018:	1 USD = 1.70815 лв.

Заключителният курс на българския лев към румънската лея към края на текущия и предходния отчетен период, е както следва:

31 декември 2017	1 RON = 0.41984 лв.
31 декември 2018	1 RON = 0.41939 лв.

2.4. Счетоводни предположения и приблизителни счетоводни оценки

Приложението на МСФО изисква от Ръководството на Групата да направи някои счетоводни предположения и приблизителни счетоводни оценки при изготвяне на финансовите отчети, с цел определяне стойността на някои активи, пасиви, приходи и разходи. Те се извършват въз основа на най-добрата преценка на Ръководството, базирана на историческия опит и анализ на всички фактори, оказващи влияние при дадените обстоятелства към датата на изготвяне на финансовите отчети. Действителните резултати биха могли да се различават от представените в настоящите финансови отчети.

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

за годината, приключваща на 31 декември 2018

2.5. Асоциирани дружества

Асоциирано дружество е предприятие, в което Групата упражнява значително влияние, но което не представлява дъщерно или съвместно предприятие. Значително влияние е правото на участие при вземането на решения, свързани с финансовата и оперативната политика на предприятието, в което е инвестирано, но не и контрол върху тази политика.

3. Дефиниция и оценка на елементите на отчета за финансовото състояние и отчета за всеобхватния доход**3.1. Имоти, машини, и оборудване**

Имотите, машините и оборудването (дълготрайни материални активи) са представени по преоценена стойност, намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка.

Първоначално придобиване

При първоначално придобиване имотите, машините и оборудването се оценяват по цена на придобиване (себестойност), която включва покупната цена, митническите такси и всички други преки разходи, необходими за привеждане на актива в работно състояние. Преките разходи основно са: разходи за подготовка на обекта, разходи за първоначална доставка и обработка, разходите за монтаж, разходи за хонорари на лица, свързани с проекта, невъзстановяеми данъци, разходи за капитализирани лихви за квалифицирани активи и др.

При придобиване на имоти, машини и оборудване при условията на разсрочено плащане, покупната цена е еквивалентна на сегашната стойност на задължението, дисконтирано на база на лихвеното равнище по привлечените от Групата кредитни ресурси с аналогичен матуритет и предназначение.

Групата е определила стойностен праг от 700 лв., под който придобитите активи независимо, че притежават характеристиката на дълготраен актив, се изписват като текущ разход в момента на придобиването им.

Последващо оценяване

Избраният от Групата подход за последваща балансова оценка на имотите, машините и оборудването е модела на преоценената стойност по МСС 16 – преоценена стойност, намалена с последващо начислените амортизации и натрупаните загуби от обезценка.

Преоценка на имотите, машините и оборудването е прието да се извършва от лицензирани оценители обичайно на период от 5-7 години. Когато тяхната справедлива стойност се променя съществено на по-кратки интервали от време, преоценката може да се извършва по-често.

Последващи разходи

Разходите за ремонти и поддръжка се признават за текущи в периода, през който са направени. Извършени последващи разходи, свързани с имоти, машини и оборудване, които имат характер на подмяна на определени възлови части и агрегати, или на преустройство и реконструкция, се капитализират към балансовата стойност на съответния актив и се преразглежда остатъчният му полезен живот към датата на капитализация. Същевременно, неамортизираната част на заменените компоненти се изписва от балансовата стойност на активите и се признава в текущите разходи за периода на преустройството.

Методи на амортизация

Групата използва линеен метод на амортизация на имотите, машините и оборудването. Амортизирането на активите започва, когато те са на разположение за употреба. Земята не се амортизира. Полезният живот по групи активи е съобразен с физическото износване, спецификата на оборудването, бъдещите намерения за употреба и с предполагаемото морално остаряване.

Срокът на ползване по групи активи е както следва:

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

за годината, приключваща на 31 декември 2018

- сгради – 20-50 г.
- съоръжения и предавателни устройства – 5-25 г.
- машини и оборудване – 3-10 г.
- компютри и мобилни устройства – 2-5 г.
- сървъри и системи – 2-5 г.
- транспортни средства – 4-10 г.
- стопански инвентар – 4-7 г.

Определените срокове на полезен живот на дълготрайните материални активи се преглеждат в края на всеки отчетен период и при установяване на значителни отклонения спрямо бъдещите очаквания за срока на използването на активите, същият се коригира перспективно.

Обезценка на активи

Балансовите стойности на имотите, машините и оборудването подлежат на преглед за обезценка, когато са налице събития или промени в обстоятелствата, които показват, че балансовата стойност би могла да се отличава трайно от възстановимата им стойност. Ако са налице такива индикатори, че приблизително определената възстановима стойност е по-ниска от тяхната балансова стойност, то последната се изписва до възстановимата стойност на активите. Възстановимата стойност на имотите, машините и оборудването е по-високата от двете: справедлива стойност без разходи за продажба или стойност при употреба. За определянето на стойността при употреба на активите бъдещите парични потоци се дисконтират до тяхната настояща стойност като се прилага дисконтова норма преди данъци, която отразява текущите пазарни условия и оценки на времевата стойност на парите и рисковете, специфични за съответния актив. Загубите от обезценка се отчитат в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), освен ако за дадения актив не е формиран преоценъчен резерв. Тогава обезценката е за сметка на този резерв и се представя в отчета за всеобхватния доход (към статиите на другите компоненти на всеобхватния доход), освен ако тя не надхвърля неговия размер (на резерва), и надвишението се включва като разход в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Печалби и загуби от продажба

Дълготрайните материални активи се отписват от отчета за финансовото състояние когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на “имоти, машини и оборудване” се определят чрез сравняването на възнаграждението, на което Групата очаква да има право (приходите от продажбата) и балансовата стойност на актива към датата, на която получателят получава контрол върху него. Те се посочват нетно, към “други доходи/(загуби) от дейността” на лицевата страна на отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината). Частта от компонента “преоценъчен резерв”, отнасяща се за продадения актив, се прехвърля директно към компонента “неразпределена печалба” в отчета за промените в собствения капитал.

3.2. Нематериални активи

Нематериалните активи са представени във финансовия отчет по цена на придобиване (себестойност), намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка. В Групата се прилага линеен метод на амортизация на нематериалните активи.

Срокът на ползване по групи активи е както следва:

- програмни продукти – 2 - 7 г.
- други – 5 – 7 г

Балансовата стойност на нематериалните активи подлежи на преглед за обезценка, когато са налице събития, или промени в обстоятелствата, които посочват, че балансовата стойност би могла да надвишава възстановимата им стойност. Тогава обезценката се включва като разход в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ*за годината, приключваща на 31 декември 2018*

Нематериалните активи се отписват от отчета за финансовото състояние когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на “нематериалните активи” се определят чрез сравняването на възнаграждението, на което Групата очаква да има право (приходите от продажбата) и балансовата стойност на актива към датата на на която получателят получава контрол върху него. Те се посочват нетно, към “други доходи/(загуби) от дейността”.

3.3. Инвестиционни имоти

Инвестиционни имоти са тези имоти, които дългосрочно се държат от Групата за доходи от наеми и/или заради вътрешното увеличение на тяхната стойност. Те са представени в отчета за финансовото състояние по тяхната справедлива стойност. Печалбите или загубите от промените в справедливата стойност на инвестиционните имоти се отчитат в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) към статия “други доходи/(загуби) от дейността” за периода, през който са възникнали. Реализираните приходи от инвестиционни имоти се представят в същата статия от отчета.

Инвестиционните имоти се отписват от отчета за финансовото състояние, когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на “инвестиционните имоти” се определят чрез сравняването на възнаграждението, на което Групата очаква да има право (приходите от продажбата) и балансовата стойност на актива към датата на на която получателят получава контрол върху него. Те се посочват нетно, към “други доходи/(загуби) от дейността” в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Трансфери от и към групата “инвестиционни имоти” се прави, когато има промяна във функционалното предназначение и цели на даден имот. В случай на прехвърляне от “инвестиционни имоти” към “имоти за използване в собствената дейност” активът се завежда в новата си група по намерена историческа цена, която представлява справедливата му стойност към датата на прехвърлянето. Обратно, когато от “имоти за използване в собствената дейност” има прехвърляне към “инвестиционни имоти”, активът се оценява по справедливата му стойност към датата на прехвърлянето, като разликата до балансовата му стойност се представя като компонент на отчета за всеобхватния доход (в други компоненти на всеобхватния доход) и се представя към “преоценен резерв – имоти, машини и оборудване” в отчета за промените в собствения капитал.

3.4. Материални запаси

Материалните запаси са оценени във финансовия отчет както следва:

- 1) суровини, материали и стоки - по по-ниската от: доставната себестойност (цена на придобиване) и нетната реализируема стойност;
- 2) готова продукция, полуфабрикати и незавършено производство - по по-ниската от: производствената себестойност и нетната реализируема стойност.

Разходите, които се извършват, за да доведат даден продукт от материалните запаси в неговото настоящо състояние и местонахождение, се включват в цената на придобиване (себестойността), както следва:

- 1) суровини, материали и стоки – всички доставни разходи, които включват покупната цена, вносни мита и такси, транспортни разходи, невъзстановяеми данъци и други разходи, които допринасят за привеждане на материалите и стоките в готов за тяхното използване/продажба вид;
- 2) готова продукция, полуфабрикати и незавършено производство – всички необходими производствени разходи, които формират производствената себестойност, като в нея се включват преките разходи за материали и труд и приспадащата се част от общопроизводствените разходи (променливи и постоянни), с изключение на административните разходи, курсовите разлики и разходите по привлечени финансови ресурси. Включването на условно постоянните общопроизводствени разходи в производствената себестойност на произвежданата готова продукция, полуфабрикатите и незавършеното

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ*за годината, приключваща на 31 декември 2018*

производство се извършва на базата на нормален капацитет, определен на база обичаен средно поддържан обем.

В края на всеки отчетен период ръководството извършва анализ на факторите, довели до формиране на отклонения при: а) доставка на суровини и материали за производството - чрез сравнение между фактическите и стандартните доставни разходи и б) производството на готова продукция, полуфабрикати и незавършено производство - чрез сравнение между фактическите и стандартните производствени разходи. При необходимост се извършват корекции на оценката на наличните материални запаси във финансовия отчет.

Прилаганият метод за отписване на стоково-материалните запаси при тяхното потребление е препоръчителен подход - стоково-материалните запаси се отписват по метода на конкретно определената стойност, когато тяхното потребление засяга конкретни партии производства, проекти или клиенти.

Когато няма условия за прилагане на метода на конкретно определената стойност се прилага метода първа входяща - първа изходяща (FIFO) стойност.

3.5. Търговски вземания

Търговските вземания представляват безусловно право на Групата да получи възнаграждение по договори с клиенти и други контрагенти.

Първоначално оценяване

Търговските вземания се представят и отчитат първоначално по справедлива стойност на база цената на сделката, която стойност е обичайно равна на фактурната им стойност, освен ако те съдържат съществен финансиращ компонент, който не се начислява допълнително. В този случай те се признават по сегашната им стойност.

Последващо оценяване

Групата държи търговските вземания единствено с цел събиране на договорни парични потоци и ги оценява последващо по амортизирана стойност, намалена с размера на натрупаната обезценка за очаквани кредитни загуби.

Обезценка

Групата прилага модела на очакваните кредитни загуби за целия срок на всички търговски вземания, използвайки опростения подход, допускан от МСФО 9, и на база матричен модел за процента на загубата.

Обезценката на вземанията се начислява чрез съответна кореспондентна корективна сметка за всеки вид вземане към статията "Обезценка на финансови активи" (в печалбата или загубата за годината).

Несъбираемите вземания се изписват, когато правните основания за това настъпят.

3.6. Финансови инструменти**3.6.1. Финансови активи***Първоначално признаване, класификация и оценяване*

При първоначалното им признаване финансовите активи се класифицират в три групи, според които те впоследствие се оценяват по амортизирана стойност, по справедлива стойност през другия всеобхватен доход и по справедлива стойност през печалбата или загубата.

Групата първоначално оценява финансовите активи по справедлива стойност, а в случай на финансови активи, които не се отчитат по справедлива стойност в печалбата или загубата, се добавят преките разходи по сделката. Изключение са търговските вземания, които не съдържат съществен компонент на финансиране - те се оценяват на база цената на сделката, определена съгласно МСФО 15 и издадената фактура.

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ*за годината, приключваща на 31 декември 2018*

Покупките или продажбите на финансови активи, чиито условия изискват доставка на активите в рамките на даден период от време, установен обикновено с нормативна разпоредба или действаща практика на съответния пазар (редовни покупки), се признават на датата на търгуване (сделката), т.е. на датата, на която дружеството се е ангажирало да закупи или продаде актива.

Класификацията на финансовите активи при първоначалното им признаване зависи от характеристиките на договорните парични потоци на съответния финансов актив и бизнес модела на Групата за неговото управление.

Бизнес моделът на Групата за управление на финансовите активи отразява начина, по който Групата управлява финансовите си активи за генериране на парични потоци. Бизнес моделът определя дали паричните потоци са резултат на събирането на договорни парични потоци, на продажба на финансовите активи, или и двете.

Отписване

Финансов актив (или, когато е приложимо, част от финансов актив или част от група от сходни финансови активи) се отписва от отчета за финансовото състояние на Групата когато:

- правата за получаване на паричните потоци от актива са изтекли, или
- правата за получаване на парични потоци от актива са прехвърлени или Групата е поела задължението да плати напълно получените парични потоци, без съществена забава, към трета страна чрез споразумение за прехвърляне; при което: или а) Групата е прехвърлила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху актива; или б) Групата нито е прехвърлила, нито е запазила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху актива, но не е запазила контрола върху него.

Когато Групата е прехвърлила правата си за получаване на парични потоци от актива или е встъпила в споразумение за прехвърляне, тя прави оценка на това дали и до каква степен е запазило рисковете и ползите от собствеността. Когато Групата нито е прехвърлила, нито е запазила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху финансовия актив, нито е прехвърлила контрола върху него, тя продължава да признава прехвърления актив до степента на продължаващото си участие в него. В този случай Групата признава и свързаното с това задължение. Прехвърленият актив и свързаното задължение се оценяват на база, която отразява правата и задълженията, които Групата е запазила.

Продължаващо участие, което е под формата на гаранция върху прехвърления актив, се оценява по по-ниската от: първоначалната балансова стойност на актива и максималната сума на възнаграждението, което може да се изиска Групата да изплати.

Обезценка на финансови активи

Групата признава коректив (провизия за обезценка) за очаквани кредитни загуби за всички дългови инструменти, които не се отчитат по справедлива стойност през печалбата или загубата. Очакваните кредитни загуби се изчисляват като разлика между договорните парични потоци, дължими съгласно условията на договора, и всички парични потоци, които Групата очаква да получи. Очакваните парични потоци включват и паричните потоци от продажбата на държаното обезпечение или други кредитни подобрения, които представляват неразделна част от условията на договора.

За изчислението на очакваните кредитни загуби по *предоставени заеми на свързани и трети лица вкл. паричните средства и еквиваленти в банки*, Групата прилага общия подход за обезценка, определен от МСФО 9. Съгласно този подход Групата прилага “тристепенен“ модел за обезценка въз основа на промени спрямо първоначалното признаване на кредитното качество на финансовия инструмент (актив).

Ръководството на Групата е извършила съответни анализи, на база на които е определила комплекс от критерии за събития на неизпълнение. Един от тях е просрочия на дължими договорни плащания повече от 90 дни, освен ако за определен инструмент не са налице обстоятелства, които правят оборимо това твърдение. Наред с него, се наблюдават и други събития, въз основа на вътрешна и външна информация, които са индикатор, че длъжникът не е в състояние да заплати (възстанови) всички все още дължими от него суми по договор, вкл. като се вземат предвид и всички кредитни улеснения предоставени от Групата.

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

за годината, приключваща на 31 декември 2018

Групата коригира очакваните кредитни загуби, определени на база исторически данни, с прогнозни макроикономически показатели, за които е установено, че има корелация и се очаква да окажат влияние върху размера на очакваните кредитни загуби в бъдеще.

За изчисляване на очакваните кредитни загуби на *търговските вземания* Групата е избрала и прилага опростен подход на база матрица за изчисление на очаквани кредитни загуби и не проследява последващите промени в кредитния им риск. При този подход тя признава коректив (провизия за обезценка) въз основа на очакваната кредитна загуба за целия срок на вземанията към всяка отчетна дата. Групата е разработила и прилага матрица за провизиране, която се базира на историческия опит по отношение на кредитните загуби, коригирани с прогнозни фактори, специфични за длъжниците и за икономическата среда и за които е установена корелационна връзка с процента на кредитните загуби.

Финансовите активи се отписват, когато не съществува разумно очакване за събиране на паричните потоци по договора.

Предоставени кредити и вземания

Предоставените кредити и вземанията са недеривативни финансови активи с фиксирани или определими срокове за уреждане, които не се котират на активен пазар. В отчета за финансовото състояние на Групата активите от тази категория са представени като вземания по лихвени заеми, търговски и други вземания и парични средства.

Вземания по лихвени заеми и други вземания

След първоначалното им признаване вземанията по лихвени заеми се оценяват по амортизирана стойност намалена с евентуалната загуба от обезценка. Краткосрочните вземания не се амортизират.

Парични средства

Паричните средства за целите на съставянето на отчета за паричните потоци са паричните средства в брой и по банкови сметки.

3.6.2. Финансови пасиви**Търговски и други задължения**

Търговските и другите текущи задължения в отчета за финансово състояние се представят по стойността на оригиналните фактури (цена на придобиване), която се приема за справедливата стойност на сделката и ще бъде изплатена в бъдеще срещу получените стоки и услуги. В случаите на разсрочени плащания над обичайния кредитен срок, при които не е предвидено допълнително плащане на лихва или лихвата значително се различава от обичайния пазарен лихвен процент, задълженията се оценяват първоначално по тяхната справедлива стойност на база сегашната им стойност при дисконтова норма, присъща за Групата, а последващо – по амортизирана стойност.

Лихвоносни заеми и други привлечени финансови ресурси

В отчета за финансово състояние всички заеми и други привлечени финансови ресурси се представят първоначално по цена на придобиване (номинална сума), която се приема за справедлива стойност на полученото по сделката, нетно от преките разходи, свързани с тези заеми и привлечени ресурси. Стойността е изчислена като са взети предвид всички видове такси, комисионни и други разходи, вкл. дисконт или премия, асоциирани с тези заеми. Печалбите и загубите се признават в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) като финансови приходи или разходи (лихви) през периода на амортизацията или

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ*за годината, приключваща на 31 декември 2018*

когато задълженията се отпишат или редуцират.

Разходите за лихви се признават за срока на финансовия.

Лихвоносните заеми и други привлечени финансови ресурси се класифицират като текущи, освен за частта от тях, за която Групата има безусловно право да уреди задължението си в срок над 12 месеца от края на отчетния период.

Капитализиране на разходи по заеми

Разходите по заеми, които пряко се отнасят към придобиването, строителството или производството на отговарящ на условията /квалифициран/ актив, се капитализират като част от стойността на този актив. Отговарящ на условията /квалифициран/ актив е актив, който непременно изисква поне 12-месечен период от време, за да стане готов за предвижданата му употреба или продажба.

Размерът на разходите по заеми, които могат да се капитализират в стойността на един отговарящ на условията /квалифициран/ актив, се определя чрез коефициент /норма/ на капитализация. Коефициентът на капитализация е среднопретеглената величина на разходите по заеми, отнесени към заемите на Групата, които са непогасени през периода, с изключение на заемите, извършени специално с цел придобиване на един отговарящ на условията /квалифициран/ актив.

Капитализирането на разходите по заеми като част от стойността на един отговарящ на условията /квалифициран/ актив започва, когато са изпълнени следните условия: извършват се разходите за актива, извършват се разходите по заеми и в ход са дейности, които са необходими за подготвяне на актива за предвижданата му употреба или продажба.

Разходите по заеми се намаляват и с всякакъв инвестиционен доход от временното инвестиране на средствата от тези заеми.

3.7. Основен капитал

Основният капитал на Групата е представен по историческа цена в деня на регистрирането му.

3.8. Задължения за обезщетения на наети лица при пенсиониране

Трудовите и осигурителни отношения с работниците и служителите в Групата се основават на разпоредбите на Кодекса на труда, на разпоредбите на действащото осигурително .

Съгласно изискванията на Кодекса на труда при прекратяване на трудовото правоотношение, след като работникът или служителят е придобил право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, Групата е задължено да му изплати обезщетение в двукратен размер на brutното трудово възнаграждение. В случай че работникът или служителят е работил в Групата през последните 10 години, размерът на обезщетението възлиза на шестмесечния размер на brutното му трудово възнаграждение.

Поради това, че няма достатъчно данни за надеждно определяне на размера на дължимите обезщетения, както и поради очакваните промени в нормативната уредба, в този финансов отчет не е начислено правно задължение за изплащане на обезщетения на наетите лица при пенсиониране.

Размерите на осигурителните вноски се утвърждават конкретно със Закона за бюджета на ДОО за съответната година. Вноските се разпределят между работодателя и осигуреното лице в съотношение, според законовите изисквания.

Към Групата няма създаден и функциониращ частен доброволен осигурителен фонд.

Осигурителните и пенсионни планове, прилагани от Групата в качеството му на работодател, се основават на българското законодателство.

3.9. Данъци върху печалбата

Текущите данъци върху печалбата на Групата са определени в съответствие с изискванията на българското данъчно законодателство – Закона за корпоративното подоходно облагане. Номиналната данъчна ставка в България за 2018 г. е 10 % (2017 г.: 10%).

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ*за годината, приключваща на 31 декември 2018*

Отсрочените данъци върху печалбата се определят чрез прилагане на балансовия метод за определяне на задължението относно всички временни разлики на Групата към датата на финансовия отчет, които съществуват между балансовите стойности и данъчните основи на отделните активи и пасиви.

Отсрочените данъчни пасиви се признават за всички облагаеми временни разлики, с изключение на тези, породили се от признаването на актив или пасив, който към датата на стопанската операция не е повлиял върху счетоводната и данъчната печалба/(загуба).

Отсрочените данъчни активи се признават за всички намаляеми временни разлики и за неизползваните данъчни загуби до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да бъде генерирана в бъдеще достатъчна облагаема печалба или да се проявят облагаеми временни разлики, от които да могат да се приспадат тези намаляеми разлики, с изключение на разликите, породили се от признаването на актив или пасив, който към датата на стопанската операция не е повлиял върху счетоводната и данъчната печалба/(загуба).

Балансовата стойност на всички отсрочени данъчни активи се преглежда на всяка дата на баланса и се редуцират до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да се генерира достатъчно облагаема печалба или проявяващи се през същия период облагаеми временни разлики, с които те да могат да бъдат приспаднати или компенсирани.

Отсрочените данъци, свързани с обекти, които са отчетени като други компоненти на всеобхватния доход или капиталова позиция в отчет за финансовото състояние, също се отчитат директно към съответния компонент на всеобхватния доход или балансовата капиталова позиция.

Отсрочените данъчни активи и пасиви се оценяват на база данъчните ставки и основи, които се очаква да се прилагат за периода и типа операции, през които активите се очаква да се реализират, а пасивите - да се уредят (погасят), на база данъчните закони, които са в сила или с голяма степен на сигурност се очаква да са в сила, и по данъчни ставки на държавата.

Отсрочени данъчни активи на Групата се представят нетно срещу нейни отсрочени данъчни пасиви.

Към 31.12.2018 г. отсрочените данъци върху печалбата на Групата са оценени при ставка, валидна за 2019 г., която е в размер на 10% (31.12.2017 г.: 10%).

3.10. Договори с клиенти**3.10.1. Признаване на приходи по договори с клиенти**

Приходите в Групата се признават, когато контролът върху обещаните в договора с клиента стоки и/или услуги се прехвърли на клиента. Контролът се прехвърля на клиента при удовлетворяване на задълженията за изпълнение по договора чрез прехвърляне на обещаните стоки и/или извърши обещани услуги.

Договор с клиент е налице само когато при влизането му в сила той:

1. има търговска същност и мотив,
2. страните са го одобрили (устно, писмено или на база „установена и общопризната стопанска практика“) и се ангажирали да го изпълнят,
3. правата на всяка страна
4. условията за плащане могат да бъдат идентифицирани,
5. съществува вероятност възнаграждението, на което Групата има право при изпълнение задълженията си за изпълнение, да бъде получено. При оценка на събираемостта се вземат предвид всички релевантни факти и обстоятелства по сделката, вкл. минал опит, обичайни бизнес практики, публикувани правила и направени изявления от страна на Групата, обезпечения и възможности за удовлетворяване.

Договор, за който някой от горепосочените критерии все още не е изпълнен, подлежи на нова оценка всеки отчетен период. Получените възнаграждения по такъв договор се признават като задължение (пасив по договор) в отчета за финансовото състояние, докато:

1. всички критерии за признаване на договор с клиент не бъдат изпълнени;
2. Групата изпълни задълженията си за изпълнение и е получила цялото или почти цялото възнаграждение (което не подлежи на възстановяване); и/или

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ*за годината, приключваща на 31 декември 2018*

3. когато договорът е прекратен и полученото възнаграждение не подлежи на възстановяване.

При първоначалната оценка на договорите си с клиенти Групата прави допълнителен анализ и преценка дали два или повече договора трябва да бъдат разглеждани в тяхната комбинация и да бъдат отчетени като един, и респ. дали обещаните стоки и/или услуги във всеки отделен и/или комбиниран договор трябва да бъдат отчетени като едно и/или повече задължения за изпълнение.

Всяко обещание за прехвърляне на стоки и/или услуги, които са разграничими (сами по себе си и в контекста на договора), се отчита като едно задължение за изпълнение.

Групата признава приход за всяко отделно задължение за изпълнение на ниво индивидуален договор с клиент като се анализират вида, срока и условията за всеки конкретен договор. При договори със сходни характеристики приходите се признават на портфейлна база само ако групирането им в портфейл не би имало съществено различно въздействие върху финансовите отчети.

Когато при изпълнение на задълженията за изпълнение участва друга (трета) страна, всяко предприятие от групата определя дали действа в качеството на принципал или агент като оценява естеството на обещанието си към клиента: да предостави самостоятелно определените стоки или услуги (принципал) или да се уреди друга страна да ги предоставя (агент). Предприятието е принципал и признава приход като брутната сума на възнаграждението, ако контролира обещаните стоки и/или услуги преди да ги прехвърли към клиента. Ако, обаче, предприятие от групата не получава контрол върху обещаните стоки и/или услуги и неговото задължение е единствено да организира трета страна да предостави тези стоки и/или услуги, то предприятието е агент и признава приходите от сделката в размер на нетната сума, която задържа за предоставените като агент услуги.

3.10.2. Измерване/(оценяване) на приходите по договори с клиенти

Приходите се измерват въз основа на определената за всеки договор цена на сделката.

Цената на сделката е размерът на възнаграждението, на което Групата очаква да има право, с изключение на сумите, събрани от името на трети страни. При определянето на цената на сделката, Групата взема предвид условията на договора и обичайните си търговски практики, вкл. влиянието на променливи възнаграждения, наличието на съществен финансов компонент, непарични възнаграждения и възнаграждения, дължими на клиента (ако има такива). При договори с повече от едно задължения за изпълнение цената на сделката се разпределя към всяко задължение за изпълнение на база индивидуалните продажни цени на всяка стока и/или услуга, определени по един от допустимите в МСФО 15 методи.

Промяната в обхвата или цената (или и в двете) на договора се отчита като отделен договор и/или като част от съществуващия договор в зависимост от това дали промяната е свързана с добавяне на стоки и/или услуги, които са разграничими, и от определената за тях цена. В зависимост от това: а) модификацията се отчита като отделен договор, ако обхвата на договора се разширява поради добавянето на стоки и/или услуги, които са разграничими, и промяната в договорната цена отразява индивидуалните продажни цени на добавените стоки и/или услуги; б) модификацията се отчита като прекратяване на съществуващия договор и сключване на нов договор (прилагане в бъдещето), ако оставащите стоки и/или услуги са разграничими от прехвърлените преди модификацията, но промяната в договорната цена не отразява индивидуалните продажни цени на добавените стоки и/или услуги; в) модификацията се отчита като част от съществуващия договор (кумулятивно коригиране), ако оставащите стоки и/или услуги не са разграничими от прехвърлените преди модификацията и следователно са част от едно задължение за изпълнение, което уредено частично.

3.10.3. Задължения за изпълнение по договори с клиенти**Продажби на продукция**

Продажбите на едро на метали и метални изделия в страната и чужбина, както по спецификация (технология) на Групата, така и по спецификация (технология) на клиента. Като цяло Групата е достигнало до заключение, че действа като принципал при договореностите си с клиентите, освен ако изрично не е оповестено друго за определени транзакции, тъй като

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ*за годината, приключваща на 31 декември 2018*

обичайно Групата контролира стоките и/или услугите преди да ги прехвърли към клиента.

Продажби на продукция по спецификация на Групата

При продажба на продукция по спецификация на Групата контролът се прехвърля към клиента в точно определен времеви момент. Това обичайно става с предаването на продукцията и физическото владение върху нея на клиента, когато клиентът може да се разпорежда със стоките, като управлява употребата им и получава по същество всички останали ползи.

Продажби на продукция по спецификация на клиента

За продукцията, произвеждана по спецификация на клиента начинът за прехвърляне на контрола в тези случаи се определя конкретно за всеки договор с клиент (на ниво индивидуален договор). За целта се определя дали Групата има право да получи плащане за извършената до момента работа, която най-малко да го компенсира за направените разходи плюс разумен марж, в случай, че договорът бъде прекратен поради причини, различни от неизпълнение от страна на Групата.

Условия за плащане

Продажните цени са фиксирани по обща или клиентска ценова листа и са определени индивидуално за всеки конкретен продукт. Обичайният кредитен период е от 30 до 180 дни. В определени случаи Групата събира краткосрочни аванси от клиенти. Събраните авансово плащания от клиента се представят в отчета за финансовото състояние като пасиви по договори с клиенти.

Променливо възнаграждение

Променливото възнаграждение се включва в цената на сделката само доколкото е много вероятно, че няма да настъпи съществена корекция в размер на признатите кумулативно приходи. Формите на променливо възнаграждение, приложими за Групата включват:

- 1) Отстъпки за обем: Търговски отстъпки, които се предоставят на клиента за достигане на предварително определен месечен, тримесечен и/или годишен оборот, определени като единен праг и/или като прогресираща бонус схема. При оценка на променливото възнаграждение, Групата определя какъв е очаквания от клиента оборот като използва метода на най-вероятна стойност. Предоставените отстъпки се компенсират срещу дължимите от клиента суми.
- 2) Компенсация за скрити дефекти: клиента може да предявява рекламации за скрити дефекти (рекламации за качество) през целия гаранционен срок на продадените стоки, който може да варира от една до пет години. Предявените рекламации за качество се уреждат чрез предоставяне на нова годна стока или чрез възстановяване на заплатената от клиента сума. При определяне на дължимите към края на отчетния период компенсации за скрити дефекти се взема предвид въведената от Групата система за гарантиране качеството на производството и натрупания опит.
- 3) Неустойки, дължими на клиента: при неточно изпълнение на задълженията по договор от страна на Групата, обичайно във връзка с неспазване на договорения срок за доставка. Те се включват в намаление на цената на сделката, само ако плащането им е твърде вероятно. Опитът на Групата показва, че исторически договорените срокове се спазват и Групата не е начислявало задължения за плащане на неустойки.
- 4) Неустойки, дължими от клиента: променливо възнаграждение под формата на неустойки поради забавено плащане от страна на клиента. Получаването на тези възнаграждения зависи от действията на клиента и е извън контрола на Групата. Те се включва като част от цената на сделката, само когато несигурността за получаването им е разрешена. Включването на неустойките (дължими от и на клиента) като част от цената на сделката се преценява за всеки отделен договор и подлежи на преразглеждане в края на всеки отчетен период.

Очакваното променливо възнаграждение под формата на различни отстъпки, неустойки и компенсации се определя на база натрупания опит и се признава като корекция на цената по сделката и съответно на приходите (като увеличение или намаление) само до степента, до която

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ*за годината, приключваща на 31 декември 2018*

е много вероятно, че няма да настъпи съществена обратна промяна в размера на кумулативно признатите приходи, включително поради наличието на ограничения за оценка. Всички последващи промени в размера на променливото възнаграждение се признават като корекция на приходите (като увеличение или намаление) към датата на промяната и/или разрешаване на несигурността. В края на всеки отчетен период Групата актуализира цена на сделките, в т.ч. дали приблизителната оценка съдържа ограничения, така че да представи вярно съществуващите и настъпилите през отчетния период обстоятелства. При оценка на променливото възнаграждение, Групата използва метода на най-вероятната стойност. Начислените, но неуредени към края на отчетния период отстъпки, за които клиента все още няма безусловно право на получаване, се представят като задължение за възстановяване в отчета за финансовото състояние.

3.10.4. Разходи по договори с клиенти

Като разходи по договори с клиенти Групата отчита:

1) допълнителните и пряко обвързани разходи, които то поема при сключване на договор с клиент и които не биха възникнали ако договорът не беше сключен и очаква тези разходи да бъдат възстановени за период по-дълъг от дванадесет месеца

и

2) разходите, които то поема при изпълнение на договор с клиент и които са пряко свързани с конкретния договор, спомагат за генерирането на ресурси за използване при самото изпълнение на договора и се очаква да бъдат възстановени за период по-дълъг от дванадесет месеца.

Групата не поема каквито и да било разходи за получаване на договори с клиенти и разходи за изпълнение на такива договори, които са допустими за и подлежат на капитализация.

3.10.5. Салда по договори с клиенти

Търговски вземания и активи по договори

Активът по договор е правото на Групата да получи възнаграждение в замяна на стоките или услугите, които е прехвърлило на клиента, но което не е безусловно. Ако чрез прехвърляне на стоките и/или предоставянето на услугите Групата изпълни задължението си преди клиента да заплати съответното възнаграждение и/или преди плащането да стане дължимо, актив по договор се признава за заработеното възнаграждение. Признатите активи по договор се рекласифицират като търговско вземане, когато правото на възнаграждение стане безусловно. Правото на възнаграждение се счита за безусловно, ако единственото условие за това, плащането на възнаграждението да стане дължимо, е изтичането на определен период от време.

Пасиви по договори

Като пасив по договор Групата представя получените от клиента плащания и/или безусловно право да получи плащане, преди да е изпълнило задълженията си за изпълнение по договора. Пасивите по договор се признават като приход, когато (или като) удовлетвори задълженията за изпълнение.

Активите и пасивите по договор се представят към другите вземания и задължения в отчета за финансовото състояние. Те се включват в групата на текущите активи, когато матуритетът им е в рамките на 12 месеца или в обичаен оперативен цикъл на Групата, а останалите – като нетекущи. Активите и пасивите, произтичащи от един договор се представят нетно в отчета за финансовото състояние, дори ако те са резултат от различни договорни задължения по изпълнението на договора.

След първоначалното признаване, търговските вземания и активите по договора се подлагат на преглед за обезценка в съответствие с правилата на МСФО 9 *Финансови инструменти*.

3.10.6. Задължения за възстановяване по договори с клиенти

Задължението за възстановяване включват задължението на Групата да възстанови част или цялото получено (или подлежащо на получаване) от клиента възнаграждение по договори за очакваните ретроспективни отстъпки за обем и/или компенсации за качество. Първоначално

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ*за годината, приключваща на 31 декември 2018*

задължението за възстановяване се оценява в размер на сумата, на която Групата не очаква да има право и която Групата очаква да възстанови на клиента. В края на всеки отчетен период Групата актуализира оценката на задълженията за възстановяване, съответно на цената на сделката и на признатите приходи.

Задълженията за възстановяване по договори с клиенти се представят към „Другите текущи задължения“ в отчета за финансово състояние.

Въз основа на изискванията на МСФО 15 едно от дружествата от Групата развиващо своята дейност в областта на стоителството и продажбата на жилищни сгради е дефинирало следния отчетен подход, свързан с признаване на приходи от договори с клиенти – приходи от строителни услуги (изпълнение на инвестиционни проекти), признавани в течение на времето.

При осъществяване на дейността си Дружеството сключва два типа договори с клиенти:

1. Договор, при който Дружеството поема три разграничими задължения спрямо клиентите си, по отношение на договорите, сключени с тях:
  - Да учреди вещно право на строеж на клиента;
  - Да извърши СМР в определен вид и обем, за обекта, който е предмет на договора;
  - Да прехвърли идеални части земя от терена за строителството, върху който се изгражда инвестиционния проект.
2. Договор, при който Дружеството поема две разграничими задължения спрямо клиентите си по отношение на договорите, сключени с тях
  - Да прехвърли собственост на клиента за обекта, предмет на договора;
  - Да прехвърли идеални части земя от терена за строителството, върху който се изгражда инвестиционния проект.

Въз основа на договорите с клиентите се идентифицират отделните задължения, като за изпълнението на всяко едно от тях е договорена отделна цена, което не изисква извършването на преценка.

Разходите за изпълнението на отделните задължения по договорите се признават в момента на признаване на приход по съответното задължение, като те биват:

1. При първия тип договори:
  - Разходи при учредяване право на строеж – отчетна стойност на продаденото право на строеж;
  - Разходи за СМР – отчетна стойност на извършените разходи за строително-монтажни дейности;
  - Разходи за идеални части земя от прилежащия терен – отчетна стойност на парцела.
2. При втория тип договори:
  - Разходи по изграждане на обекта - отчетна стойност на извършените разходи за строително-монтажни дейности;
  - Разходи за идеални части земя от прилежащия терен – отчетна стойност на парцела.

Разходи за незавършени строителни услуги представляват натрупаните извършени СМР по инвестиционни проекти, които дружеството изгражда, и които разходи не представляват в края на отчетния период изпълнено отделно задължение към клиентите (извършване на СМР – цялостно изграждане на обект).

Активи по договори с клиенти – вземания по изпълнени задължения към клиенти, по които дружество има право на плащане, обвързано с последващо изпълнение на други разграничими задължения.

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

за годината, приключваща на 31 декември 2018

3.11. Финансови приходи

Финансовите приходи се включват в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато възникнат, и се състоят от: приходи от лихви по предоставени заеми и срочни депозити, приходи от лихви по вземания по специални договори, приходи от лихви по просрочени вземания, приходи/печалби от сделки с инвестиции в ценни книжа на разположение и за продажба, в т.ч. дивиденди, нетна печалба от курсови разлики по заеми в чуждестранна валута, приходи от операции по уреждане на дълг, печалба от оценка по справедлива стойност на инвестиции на разположение и за продажба, които са част от поетапно придобиване на дъщерно дружество.

Финансовите приходи се представят отделно от финансовите разходи на лицевата страна на отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

3.12. Разходи

Разходите в Групата се признават в момента на тяхното възникване и на база принципите на начисляване и съпоставимост, и до степеня, до която това не би довело за признаване на активи/пасиви, които не отговарят на определенията за такива съгласно МСФО.

Разходите за бъдещи периоди се отлагат за признаване като текущ разход за периода, през който договорите за които се отнасят, се изпълняват.

Загубите, възникнали в резултат на преоценка на инвестиционни имоти до справедлива стойност се представят в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) на ред “други доходи/(загуби) от дейността”.

Финансовите разходи се включват в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато възникнат, като се посочват отделно от финансовите приходи и се състоят от: разходи за лихви по получени заеми, банкови такси по заеми и гаранции, нетна загуба от курсови разлики от чуждестранна валута и обезценки на предоставени търговски заеми.

3.13. Лизинг**Финансов лизинг****Лизингополучател**

Финансовият лизинг, при който се трансферира към Групата съществена част от всички рискове и стопански ползи, произтичащи от собствеността върху актива под финансов лизинг, се капитализира в отчета за финансовото състояние на лизингополучателя, като се представя като имоти, машини и оборудване по цена на незабавна продажба или ако е по-ниска - по сегашната стойност на минималните лизингови плащания.

Лизинговите плащания съдържат в определено съотношение финансовия разход (лихвата) и приспадащата се част от лизинговото задължение (главница), така че да се постигне постоянен лихвен процент за оставащата неизплатена част от главницата по лизинговото задължение. Лихвените разходи се включват в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) като “финансови разходи” – лихва.

Придобитите под финансов лизинг активи се амортизират на база полезния живот на актива и в рамките на лизинговия срок.

Лизингодател

Финансовият лизинг, при който се трансферира извън Групата съществена част от всички рискове и стопански изгоди, произтичащи от собствеността върху актива под финансов лизинг, се изписва от състава на активите на лизингодателя и се представя в отчета за финансовото състояние като вземане със стойност, равна на нетната инвестиция от лизинга. Нетната инвестиция в лизинговия договор представлява разликата между сбора от минималните лизингови плащания по договора за финансов лизинг и негарантираната остатъчна стойност, начислена за лизингодателя, и незаработеният финансов доход.

Разликата между балансовата стойност на отдадения под финансов лизинг актив и незабавната (справедливата му продажна) стойност се признава в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) в началото на лизинговия договор (при предаването на актива) като доход от продажба на активи.

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ*за годината, приключваща на 31 декември 2018***Оперативен лизинг****Лизингополучател**

Лизинг, при който наемодателят продължава да притежава съществената част от всички рискове и стопански изгоди от собствеността върху дадения актив се класифицира като оперативен лизинг. Поради това активът не се включва в отчета за финансовото състояние на лизингополучателя.

Плащанията във връзка с оперативния лизинг се признават като разходи в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) на база линеен метод за периода на лизинга.

Лизингодател

Наемодателят продължава да притежава съществена част от всички рискове и стопански изгоди от собствеността върху дадения актив. Поради това този актив продължава да е включен в състава на неговите имоти, машини и оборудване като амортизацията му за периода се включва в текущите разходи на лизингодателя.

Приходът от наеми от оперативен лизинг се признава на базата на линейния метод в продължение на срока на съответния лизинг. Първоначално направените преки разходи във връзка с договарянето и уреждането на оперативния лизинг, се добавят към балансовата стойност на отдадените активи и се признават на базата на линейния метод в продължение на срока на лизинга.

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

за годината, приключваща на 31 декември 2018

БЕЛЕЖКИ ПОСОЧЕНИ В ОТЧЕТА ЗА ВСЕОБХВАТНИЯ ДОХОД И В ОТЧЕТА ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ**Бележка 1. Приходи от продажби**

	31 декември 2018	31 декември 2017
	хил. лв.	хил. лв.
Продукция	17 939	16 306
Стоки	147 012	126 219
Услуги	19 123	14 831
	184 074	157 356

Бележка 2. Други приходи

	31 декември 2018	31 декември 2017
	хил. лв.	хил. лв.
Разходи от придоб. на активи по стоп. начин	-	-
Приходи от отрицателна репутация	-	-
Други	1 521	1 729
	1 521	1 729

Бележка 3. Разходи за материали

За целите на КФО през 2017 година е отписана отчетната стойност на продадени права на строеж в размер на 2046 хил.лева с оглед спазване на принципа за съпоставимост на приходи и разходи. Признатите приходи от прехвърлени права на строеж са в размер на 5 470 хил.лева. Същите представляват завършен (отделен) етап от сключените договори с клиенти за продажба на право на строеж и извършване на СМР. Прехвърлените права на строеж водят до поетапно прехвърляне на икономическите рискове и ползи на клиентите, което от своя страна е основание за придобиването на контрол върху разграничими активи. Корекцията през 2018 година основана на изписаното отчетна стойност през 2017 година е в размер на 211 хил.лева.

Бележка 4. Данъчно облагане

Разходът за данък признат в печалбата или загубата включва сумата на отсрочените разходи за данъци върху печалбата съгласно изискванията на МСС 12 *Данъци върху дохода*.

	31 декември 2018	31 декември 2017
	хил. лв.	хил. лв.
Разходи за данъци от печалбата	783	301
Други свързани с временни разлики	(606)	245
	177	546

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

за годината, приключваща на 31 декември 2018

Бележка 5.   Общо всеобхватен доход за годината

	31 декември 2018	31 декември 2017
	хил. лв.	хил. лв.
Общо всеобхватен доход за годината		
Доход (загуба) на мажоритарния собственик	3 364	5 114
Доход (загуба) на неконтролиращото участие	239	274
	3 604	5 388

Бележка 6.   Имоти, машини и съоръжения

	Земи	Сгради	Машини	Други активи в процес на изгражд.	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Балансова стойност					
Салдо на 31 декември 2017	30 742	21 126	11 294	4 162	68 515
Салдо на 31 декември 2018	28 815	15 911	10 623	4 186	60 440

В настоящия консолидиран финансов отчет е елиминиран ефекта обезценка на недвижими имот, принадлежащ на дъщерното дружество Явор АД, както следва:

- ✓ елиминирано е изцяло влиянието (3384 хил.лв.) на извършената през 2011 година обезценка на земя (застроен терен - търговски комплекс) поради факта, че справедливата й стойност към датата на изготвяне на консолидирания финансов отчет се доближава до историческа цена на придобиване на актива, поради което ръководството на Групата счита, че не са налице индикации за обезценка;

Бележка 7.   Положителна репутация

Посочената положителна репутация в размер на 1110 хил.лева, включва възникналата такава при придобиването на дъщерните дружества (Мегапрофил ИГ ЕООД и Интерком Профил ЕООД).

Бележка 8.   Материални запаси

	31 декември 2018	31 декември 2017
	хил. лв.	хил. лв.
Стоки	42 501	34 562
Материали	3 434	3 902
Продукция	299	219
Незавършено производство	11 612	5 227
Предоставени аванси за покупки на МЗ	1 260	408
	59 106	44 318

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

за годината, приключваща на 31 декември 2018

Бележка 9. Търговски и други вземания

В съответствие с утвърдената политика, Групата предоставя на клиентите си кредитен период, след изтичането на който върху неплатеното салдо се начислява неустойка. Групата обезценява напълно всички вземания, за които има ясна предпоставка, че тези вземания по принцип не са възстановими.

Бележка 10. Активи по договори с клиенти

	31 декември 2018	31 декември 2017
	хил. лв.	хил. лв.
Активи по договори с клиенти	5 256	3 552
	<u>5 256</u>	<u>3 552</u>

Активи по договори с клиенти отнасящи се за инвестиционните проекти в Явор АД, по които е изпълнено първото от три отделни задължения (прехвърлено право на строеж).

Бележка 11. Нетекущи активи държани за продажба

Включените в Групата „Дълготрайни активи държани за продажба” са главно активи закупени с цел последваща препродажба. Тези активи от групата не са включени в стопанския оборот на Групата. Общата стойност на Групата активи е 666 хил. лева.

Бележка 12. Преоценъчен резерв

	31 декември 2018	31 декември 2017
	хил. лв.	хил. лв.
Резерв от последващи оценки	1 283	1 283
	<u>1 283</u>	<u>1 283</u>

Бележка 13. Натрупана печалба (загуба) за мажоритарния собственик

	31 декември 2018	31 декември 2017
	хил. лв.	хил. лв.
Натрупана печалба (загуба)		
Неразпределена печалба	12 620	11 196
Непокрита загуба	(4 626)	(6 564)
Текуща печалба (загуба)	3 364	5 114
	<u>11 358</u>	<u>9 746</u>

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

за годината, приключваща на 31 декември 2018

Бележка 14. Търговски и други задължения

	31 декември 2018	31 декември 2017
	хил. лв.	хил. лв.
Задължения към свързани лица	234	34
Задължения към доставчици	23 109	24 942
Получени аванси	2 646	4 706
Задължения към персонала	911	859
Задължение по факторингови операции	5 517	6 753
Други	1 000	770
	33 417	38 064

Бележка 15. Пасиви по договори с клиенти

	31 декември 2018	31 декември 2017
	хил. лв.	хил. лв.
Пасиви по договори с клиенти	11 386	6 016
	11 386	6 016

Като пасиви по договор Групата представя получените от клиенти плащания, преди да е изпълнило задълженията си за изпълнение по договора. Пасивите по договор се признават като приход, когато удовлетвори задължението за изпълнение. Пасиви по договори с клиенти възникват във връзка с плащания по инвестиционните проекти в Явор АД.

Бележка 16. Други промени в собствения капитал: Ефекти от първоначалното прилагане на МСФО 9

Най-същественото влияние в структурата на собствения капитал оказват корекциите, направени във връзка с прилагането на МСФО 9.

МСФО 9 Финансови инструменти заменя разпоредбите на МСС 39 Финансови инструменти. Въведени са нови класификационни критерии и групи на финансовите активи респ. нови правила за тяхното последващо оценяване и признаването на приходите от лихви. Другатата съществена разлика е възприемането на нов подход за измерване на обезценки – на база очакваните кредитни загуби. При въвеждането на МСФО 9 Финансови инструменти Групата за първи път е приложила изключенията (облекченията) при първоначалното му прилагане, като е приложило изискванията на стандарта към съществуващите към 01.01.2018 г. договори по финансови инструменти.

Прилагането на МСФО 9 Финансови инструменти е довело до промени в счетоводната политика и корекция на сумите по съответните статии, отразяващи засегнатите отчетни обекти, признати във финансовия отчет.

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

за годината, приключваща на 31 декември 2018

Ефектите върху неразпределената печалба на Групата на 1 януари 2018 г. от прилагането на МСФО 9 са както следва:

Хил.лева

Крайно салдо на неразпределената печалба/непокритата загуба към 31 декември 2017 година	4 632
Ефектите върху неразпределената печалба от прилагането на МСФО 9	(1 325)
Начално салдо на неразпределена печалба на 1 януари 2018 година след преизчисление от прилагането на МСФО 9 за първи път	<u>3 307</u>

До 31 декември 2017 г. Групата е прилагала подхода на реално понесените загуби при несъбираемост на база индивидуална (портфейлна оценка). За 2018 г. Групата прилага опростения подход на МСФО 9 за измерване на очаквани кредитни загуби по търговските вземания, като признава очаквани загуби за целия срок на инструмента за всички вземания (извън тези от свързани предприятия). На тази база, корективът за загуби към 31 декември 2018 г. и 1 януари 2018 г. е определен както следва:

<i>1 януари 2018 година</i>	<i>Сума Хил.лева</i>	<i>Очакван процент загуби</i>	<i>Очаквана кредитна загуба (Коректив за обезценка) Хил.лв.</i>
Съдебни и присъдени вземания	2 102	25.00	526
Търговски вземания от български клиенти (непросрочени)	4 398	0.50	22
Търговски вземания от български клиенти (просрочени до 30 дни)	1 765	1.00	18
Търговски вземания от български клиенти (просрочени над 31-60 дни)	514	2.00	10
Търговски вземания от български клиенти (просрочени 61-90 дни)	647	3.00	20
Търговски вземания от български клиенти (просрочени над 90 дни)	2 538	10.00	254
Търговски вземания от клиенти по износ (вкл. ЕС) (непросрочени)	2 289	0.50	12
Търговски вземания от клиенти по износ (вкл. ЕС) (просрочени над 0-30 дни)	410	1.00	4
Търговски вземания от клиенти по износ (вкл. ЕС) (просрочени над 31-60 дни)	1	2.00	-
Търговски вземания от клиенти по износ (вкл. ЕС) (просрочени над 60-90 дни)	5	3.00	-
Търговски вземания от клиенти по износ (вкл. ЕС) (просрочени над 90 дни)	1 637	20.00	328
Вземания по договори за цесия	750	5.00	38
Вземания по договори за заеми с просрочие над 90 дни	928	10.00	93
Обща сума на очакваните загуби:			1 325

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

за годината, приключваща на 31 декември 2018

<i>31 декември 2018 година</i>	<i>Сума Хил.лева</i>	<i>Очакван процент загуби</i>	<i>Очаквана кредитна загуба (Коректив за обезценка) Хил.лв.</i>
Съдебни и присъдени вземания	2 063	25.00	516
Търговски вземания от български клиенти (непросрочени)	1 091	0.50	5
Търговски вземания от български клиенти (просрочени до 30 дни)	2 036	1.00	20
Търговски вземания от български клиенти (просрочени над 31-60 дни)	879	2.00	18
Търговски вземания от български клиенти (просрочени 61-90 дни)	375	3.00	11
Търговски вземания от български клиенти (просрочени над 90 дни)	2 117	10.00	212
Търговски вземания от клиенти по износ (вкл. ЕС) (непросрочени)	2 810	0.50	14
Търговски вземания от клиенти по износ (вкл. ЕС) (просрочени над 0-30 дни)	502	1.00	5
Търговски вземания от клиенти по износ (вкл. ЕС) (просрочени над 31-60 дни)	210	2.00	4
Търговски вземания от клиенти по износ (вкл. ЕС) (просрочени над 60-90 дни)	132	3.00	4
Търговски вземания от клиенти по износ (вкл. ЕС) (просрочени над 90 дни)	1 631	20.00	326
Вземания по договори за цесия над 360 дни	750	10.00	75
Вземания по договори за заеми с просрочие над 90 дни	809	10.00	81
Обща сума на очакваните загуби:			1 291

Намаление на реализираните печалби през предходния отчетен период в размер на общо 484 хил.лева е следствие на увеличение на законовите резерви в Явор АД чрез разпределяне на реализираните печалби, съгласно изискванията на Търговския закон и устава на дружеството. До достигане на 1/10 част от капитала, използването им е ограничено до покриване на загуби от предходни отчетни периоди. От посочената по-горе сума делът на намалението на печалбите на групата е в размер на 437 хил.лева.

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

за годината, приключваща на 31 декември 2018

Бележка 17. Изменения в пасивите, произтичащи от дейности по финансиране, свързани с допълнителни оповестявания съгласно пар. 44А-44Д на МСС 7

	01 януари 2018 хил. лв.	Новопо- стъпили хил. лв.	Върнати хил. лв.	31 декември 2018 хил. лв.
Дългосрочни финансови пасиви	10 499	-	3 700	6 799
Краткосрочни финансови пасиви	28 769	7 904	-	36 673
Задължения по финансов лизинг, в т.ч.:	1 633	72	470	1 235
Дългосрочни задължения	1 171	72	438	805
Краткосрочни задължения	462	438	470	430
Обща сума:	40 901	7 976	4 170	44 707

Бележка 18. Оповестяване на свързаните лица

Групата-майка (контролиращо дружество) е Интерком Груп ООД.

Свързано лице**Вид свързаност**

Порт строй ООД	асоциирано дружество
Интерпорт АД	асоциирано дружество
Интерпорт България АД	асоциирано дружество
Бумпаксервиз	асоциирано дружество
Искабул АД	асоциирано дружество
Бриз проджект ЕООД	свързаност чрез ключов управленски персонал
Интерком Ойл ЕООД	свързаност чрез ключов управленски персонал

Част от отпуснатите заеми по договори за финансова пощощ през 2017-2018 г. са предоговарени (удължаване на срока) и са с падеж до 31.12.2019 г.

Бележка 19. Отсрочени данъчни пасиви.

Сумата посочета като отсрочен данъчен пасив в размер на 1 404 хил.лева е възникнала в най-голяма степен от преобразуването (вливане) на дъщерни дружества (в минали години) в капитала на Групата-майка.

Бележка 20. Основни събития влияещи върху корекцията на сумата на нерзпределената печалба (непокритата загуба).

Основни коригиращи събития водещи до намалението на Нерзпределената печалба на Групата имат както следва:

- Извършени обезценки съгласно МСФО 9 – -1 325 хил.лева
- Увеличение на резервите – -437 хил.лева
- Други - -17 хил.лв.

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ*за годината, приключваща на 31 декември 2018***Бележка 21. Събития настъпили след датата на одобряване на индивидуалния отчет на Групата майка Групата и изготвяне на КФО.**

Няма подлежащи на оповестяване събития настъпили след датата одобряване на индивидуалния отчет.

Бележка 22. Други Бележки**Задължения за обезщетения при пенсиониране**

Трудовите и осигурителни отношения с работниците и служителите в Групата се основават на разпоредбите на Кодекса на труда, на разпоредбите на действащото осигурително законодателство.

Съгласно изискванията на Кодекса на труда при прекратяване на трудовото правоотношение, след като работникът или служителът е придобил право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, Групата е задължено да му изплати обезщетение в двукратен размер на брутното трудово възнаграждение. В случай че работникът или служителът е работил в Групата през последните 10 години, размерът на обезщетението възлиза на шестмесечния размер на брутното му трудово възнаграждение. Групата не разполага с необходимата статистическа информация и актюерски изчисления, поради което ръководството не е направило оценка на дължимите обезщетения.

Поради това, че няма достатъчно данни за надеждно определяне на размера на дължимите обезщетения, както и поради очакваните промени в нормативната уредба, в този финансов отчет не е начислено правно задължение за изплащане на обезщетения на наетите лица при пенсиониране. Освен това в Групата преобладава персонал на възраст средно около 40-45 г.

Размерите на осигурителните вноски се утвърждават конкретно със Закона за бюджета на ДОО за съответната година. Вноските се разпределят между работодателя и осигуреното лице в съотношение, според законовите изисквания.

Към Групата няма създаден и функциониращ частен доброволен осигурителен фонд.

Осигурителните и пенсионни планове, прилагани от Групата в качеството му на работодател, се основават на българското законодателство.

Групата начисляват задължения за неизползван платен отпуск от персонала в съответствие с МСС 19 *Доходи на наети лица*.

Управление на капитала

Групата управлява капитала си така, че да осигури функционирането си като действащо предприятие, като едновременно с това се стреми да максимизира възвращаемостта за акционерите, чрез оптимизация на съотношението между дълг и капитал (възвращаемостта на инвестирания капитал). Целта на Ръководството е да поддържа доверието на инвеститорите, кредиторите и пазара и да гарантира бъдещото развитие на Групата.

Ръководството на Групата наблюдава капиталовата структура на базата на съотношението нетен дълг към коригиран собствен капитал. Нетният дълг включва както дългосрочните и краткосрочните лихвени заеми от несвързани лица, така и дългосрочните и краткосрочните задължения по финансов лизинг, намалени с паричните средства. Основният капитал, резервите, натрупаната печалба, както и получените заеми от свързани лица формират коригирания собствен капитал на Групата.

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ*за годината, приключваща на 31 декември 2018*

Ръководството на Групата определя размера на необходимия капитал пропорционално на нивото на риск, с който се характеризират отделните дейности (проекти, бизнес сегменти). Поддържането и коригирането на капиталовата структура се извършва в тясна връзка с промените в икономическите условия, както и в зависимост от нивото на риск, присъщо на съответните активи (проекти), в които се инвестира. Основните инструменти, които се използват за управление на капиталовата структура са: дивидентна политика; продажба на активи, с цел намаляване на нивото на задлъжнялост; рефинансиране на дълга и др. Всички решения за промени в тази насока се вземат при отчитане на баланса между цената и рисковете, присъщи на различните източници на финансиране.

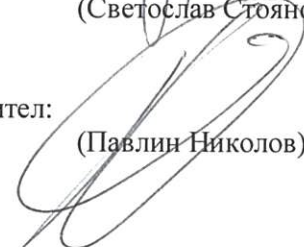
Дата на съставяне: 30 май 2019 г.

Съставител:

(Светослав Стоянов)

Ръководител:

(Павлин Николов)

ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИЯ ОДИТОР

До Собствениците на Група „ИНТЕРКОМ ГРУП“ – гр. Варна

Мнение

Аз извърших одит на консолидирания финансов отчет на **Група „ИНТЕРКОМ ГРУП“ – гр. Варна, включващ предприятието-майка „Интерком Груп“ ООД – гр. Варна и неговите дъщерни дружества („Групата“)**, който съдържа консолидирания отчет за финансовото състояние към 31 декември 2018 г. и консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход, консолидирания отчет за промените в собствения капитал и консолидирания отчет за паричните потоци за годината, завършваща на тази дата, както и пояснителните приложения към консолидирания финансов отчет, съдържащи и обобщено оповестяване на съществените счетоводни политики.

По мое мнение, приложеният консолидиран финансов отчет представя достоверно, във всички съществени аспекти, консолидираното финансово състояние на Групата към 31 декември 2018 г. и нейните консолидирани финансови резултати от дейността и консолидираните парични потоци за годината, завършваща на тази дата, в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), приети от Европейския съюз (ЕС).

База за изразяване на мнение

Аз извърших одита в съответствие с Международните одиторски стандарти (МОС). Моите отговорности съгласно тези стандарти са описани допълнително в раздела от моя доклад „Отговорности на одитора за одита на консолидирания финансов отчет“. Аз съм независима от Групата в съответствие с Етичния кодекс на професионалните счетоводители на Съвета за международни стандарти по етика за счетоводители (Кодекса на СМСЕС), заедно с етичните изисквания на Закона за независим финансов одит (ЗНФО), приложими по отношение на одита на консолидирания финансов отчет в България, като изпълних и моите други етични отговорности в съответствие с изискванията на ЗНФО и Кодекса на СМСЕС. Считаю, че одиторските доказателства, получени от мен, са достатъчни и уместни, за да осигурят база за моето мнение.

Параграф за обръщане на внимание

Без да квалифицирам своето мнение, обръщам внимание на:

1. Оповестеното в бележка 3 на консолидирания финансов отчет относно изписване на отчетната стойност на продадени права на строеж през 2017 г. размер на 2 046 хил. лв., коригирани през 2018 г. със сумата 211 х. лв, и основаниято за признаване на приходи от продажба на права за строеж през 2017 г. в размер на 5 470 хил. лв.

2. Оповестеното в бележка 6 относно включване на активи - недвижим имот – земя, на едно от дъщерните дружества – „Явор“ АД – гр. Варна в консолидирания отчет за финансовото състояние по неговата цена на придобиване, доближаваща се до справедливата му цена, като е елиминирано влиянието на извършената през 2011 г. от дружеството обезценка в размер на 3 384 хил. лв;

Друга информация, различна от консолидирания финансов отчет и одиторския доклад върху него

Ръководството носи отговорност за другата информация. Другата информация се състои от консолидиран доклад за дейността, изготвен от ръководството съгласно Глава седма от Закона за счетоводството, но не включва консолидирания финансов отчет и моя одиторски доклад върху него.

Моето мнение относно консолидирания финансов отчет не обхваща другата информация и ние не изразявам каквато и да е форма на заключение за сигурност относно нея, освен ако не е изрично посочено в доклада ми и до степента, до която е посочено.

Във връзка с одита на консолидирания финансов отчет, моята отговорност се състои в това да прочета другата информация и по този начин да преценя дали тази друга информация е в съществено несъответствие с консолидирания финансов отчет или с моите познания, придобити по време на одита, или по друг начин изглежда да съдържа съществено неправилно докладване. В случай че на базата на работата, която съм извършила, достигна до заключение, че е налице съществено неправилно докладване в тази друга информация, от мен се изисква да докладвам този факт.

Нямам какво да докладвам в това отношение.

Допълнителни въпроси, които поставя за докладване Законът за счетоводството

В допълнение на моите отговорности и докладване съгласно МОС, по отношение на консолидирания доклада за дейността, аз изпълних и процедурите, добавени към изискваните по МОС, съгласно Указанията на професионалната организация на дипломираните експерт-счетоводители и регистрираните одитори в България – Институт на дипломираните експерт-счетоводители (ИДЕС), издадени на 29.11.2016 г./утвърдени от нейния Управителния съвет на 29.11.2016г/. Тези процедури касаят проверки за наличието, както и проверки на формата и съдържанието на тази друга информация с цел да подпомогнат във формиране на становище относно това дали другата информация включва оповестяванията и докладванията, предвидени в Глава седма от Закона за счетоводството, приложим в България.

Становище във връзка с чл. 37, ал. 6 от Закона за счетоводството

На базата на извършените процедури, моето становище е, че:

- а) Информацията, включена в консолидирания доклад за дейността за финансовата година, за която е изготвен консолидираният финансов отчет, съответства на консолидирания финансов отчет.
- б) Консолидираният доклад за дейността е изготвен в съответствие с изискванията на Глава седма от Закона за счетоводството.

Отговорности на ръководството за консолидирания финансов отчет

Ръководството носи отговорност за изготвянето и достоверното представяне на този консолидиран финансов отчет в съответствие с МСС/МСФО, приложими в България, и за такава система за вътрешен контрол, каквато ръководството определя като необходима за осигуряване изготвянето на консолидирани финансови отчети, които не съдържат съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка.

При изготвяне на консолидирания финансов отчет ръководството носи отговорност за оценяване способността на Групата да продължи да функционира като действащо предприятие, оповестявайки, когато това е приложимо, въпроси, свързани с предположението за действащо предприятие и използвайки счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие, освен ако ръководството не възнамерява да ликвидира Групата или да преустанови нейната дейност, или ако ръководството на практика няма друга алтернатива, освен да постъпи по този начин.

Отговорности на одитора за одита на консолидирания финансов отчет

Моите цели са да получа разумна степен на сигурност относно това дали консолидираният финансов отчет като цяло не съдържа съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка, и да издам одиторски доклад, който да включва моето одиторско мнение. Разумната степен на сигурност е висока степен на сигурност, но не е гаранция, че одит, извършен в съответствие с МОС, винаги ще разкрива съществено неправилно отчитане, когато такова съществува. Неправилни отчитания могат да възникнат в резултат на измама или грешка и се считат за съществени, ако би могло разумно да се очаква, че те, самостоятелно или като съвкупност, биха могли да окажат влияние върху икономическите решения на потребителите, вземани въз основа на този консолидиран финансов отчет.

Като част от одита в съответствие с МОС, аз използвам професионална преценка и запазвам професионален скептицизъм по време на целия одит. Аз също така:

- идентифицирам и оценявам рисковете от съществени неправилни отчитания в консолидирания финансов отчет, независимо дали дължащи се на измама или грешка, разработвам и изпълнявам одиторски процедури в отговор на тези рискове и получавам одиторски доказателства, които да са достатъчни и уместни, за да осигурят базата на моето мнение. Рискът да не бъде разкрито съществено неправилно отчитане, което е резултат от измама, е по-висок, отколкото риска от съществено неправилно

отчитане, което е резултат от грешка, тъй като измамата може да включва тайно споразумяване, фалшифициране, преднамерени пропуски, изявления за въвеждане на одитора в заблуждение, както и пренебрегване или заобикаляне на вътрешния контрол.

- получавам разбиране за вътрешния контрол, имащ отношение към одита, за да разработя одиторски процедури, които да са подходящи при конкретните обстоятелства, но не с цел изразяване на мнение относно ефективността на вътрешния контрол на Групата.
- оценявам уместността на използваните счетоводни политики и разумността на счетоводните приблизителни оценки и свързаните с тях оповестявания, направени от ръководството.
- достигам до заключение относно уместността на използване от страна на ръководството на счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие и, на базата на получените одиторски доказателства, относно това дали е налице съществена несигурност, отнасяща се до събития или условия, които биха могли да породят значителни съмнения относно способността на Групата да продължи да функционира като действащо предприятие. Ако достигна до заключение, че е налице съществена несигурност, от мен се изисква да привлече внимание в одиторския си доклад към свързаните с тази несигурност оповестявания в консолидирания финансов отчет или в случай, че тези оповестявания са неадекватни, да модифицирам мнението си. Моите заключения се основават на одиторските доказателства, получени до датата на одиторския ни доклад. Бъдещи събития или условия обаче могат да станат причина Групата да преустанови функционирането си като действащо предприятие.
- оценявам цялостното представяне, структура и съдържание на консолидирания финансов отчет, включително оповестяванията, и дали консолидираният финансов отчет представя основополагащите за него сделки и събития по начин, който постига достоверно представяне
- получавам достатъчни и уместни одиторски доказателства относно финансовата информация на предприятията или стопанските дейности в рамките на Групата, за да изразя мнение относно консолидирания финансов отчет. Аз нося изключителната отговорност за моето одиторско мнение.

Аз комуникирам с ръководството, наред с останалите въпроси, планирания обхват и време на изпълнение на одита и съществените констатации от одита, включително съществени недостатъци във вътрешния контрол, които идентифицирам по време на извършвания от мен одит.

Фаня А. Филипова, регистриран одитор,
Варна, ул. Македония № 107
30.05.2019 г.

